

CURES LUCRATIVES, NOU OXÍMORON, P. 4-9 X ENAMORATS DEL CAMERUN, P. 16-19

TRADICIONS RELIGIOSES I ESPIRITUALS QUE DIALOGUEN EN SOCIETATS PLURALS, P. 20-29 ■■ CONSUM CONSCIENT PER VIURE UNA VIDA DIFERENT, P. 25-33

ACCIÓ,
FE I
INSPIRACIÓ

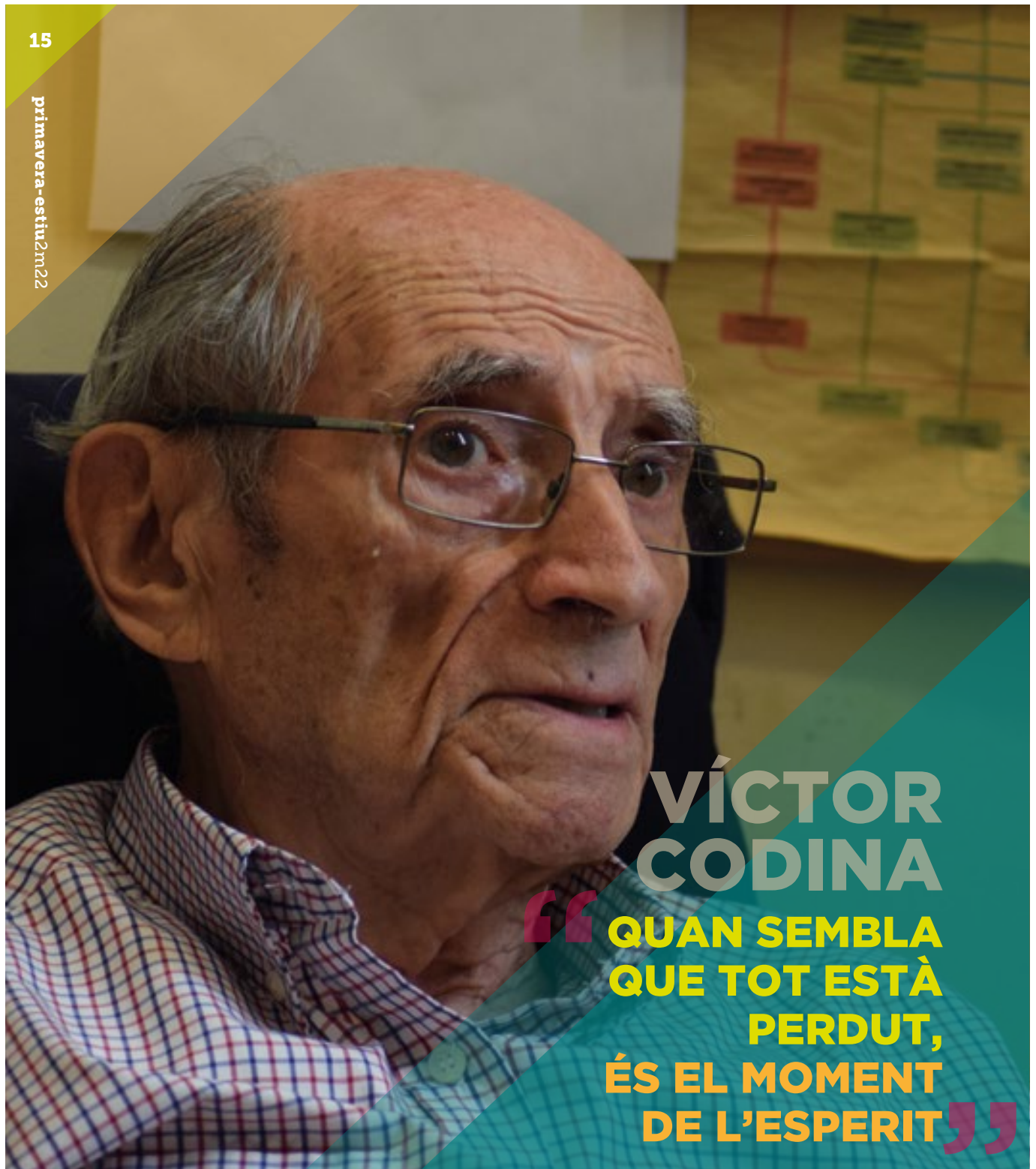
Salillum

5€

ACO
ACCIÓ
CATÒLICA
OBRERA

15

primavera-estiu2m22

VÍCTOR
CODINA

“
QUAN SEMBLA
QUE TOT ESTÀ
PERDUT,
ÉS EL MOMENT
DE L'ESPERIT”

LO QUE YO TE DIGA, NENA. MIRA CÓMO ESTÁ EL BARRIO, QUE PARECE LA ONU... QUE YO NO SOY RACISTA, ¿EH? QUE YO RESPETO A TODO EL MUNDO Y A MI ME DA IGUAL SI SON NEGROS, ROJOS O AMARILLOS... PERO MIRA, ¡QUÉ QUIERES QUE TE DIGA! HAY VECINAS QUE ME HAN EXPLICADO QUE TIENEN MIEDO DE BAJAR A LA CALLE, GENTE DE TODA LA VIDA DE AQUÍ, ¿EH?, Y AHORA NO SE ATREVEN A SALIR A LA CALLE POR ESTA CHUSMA. Y NO PARAN DE LLEGAR Y DE TENER HIJOS COMO CONEJOS. ESAS MUJERES CON 6 Y 7 Y 8 NIÑOS, TAPADAS CON EL BURKA... (QUE BUENO, ESO A ALGUNA DE AQUÍ TAMBIÉN LE IRÍA BIEN, ¿EH?)
HA HA HA. TÚ YA ME ENTIENDES...)

SUMARI SALILLUM 15

03 EDITORIAL
VIGOR EVANGÈLIC

04 ENS HI ENDINSEM
CURES LUCRATIVES,
NOU OXÍMORON

10 INSPIRACIÓ
ENTREVISTA A
VÍCTOR CODINA

16 INTERNACIONAL
ENAMORATS DEL CAMERUN

20 DOSSIER
TRADICIONS RELIGIUSES
I ESPIRITUALS QUE
DIALOGUEN EN SOCIETATS
PLURALS

30 L'EVANGELI ÉS VIDA
EL GRA DE MOSTASSA

34 L'ESGLÈSIA ES MULLA
EN QUÈ QUEDEM, SÓN
TREBALLADORES
ESSENCIALS O NO?

36 GERMANS EN CAMÍ
UN MÓN NOU,
UNA MATEIXA CRIDA

39 ALTERECONOMIA
CONSUM CONSCIENT PER
VIURE UNA VIDA DIFERENT

N. 15

PRIMAVERA-ESTIU 2022 / 5 €

REVISTA D'ACCIÓ,
FE I INSPIRACIÓ

Salillum és una publicació semestral d'Acció Catòlica Obrera que informa sobre temes vinculats amb l'Església de Jesús i el món del treball i que es distribueix entre la militància, simpatitzants i subscriptors. L'opinió d'ACO la trobareu a l'editorial, la resta d'opinions seran responsabilitat de les persones entrevistades o autors dels articles.

Editor: Acció Catòlica Obrera.
C/ Tapioles, 10. 08004 Barcelona.
T. 93 505 86 86. www.acocat.org.

Consell de redacció: Elvira Aliaga,
Joan Francisc Cànovas, Quim Cervera, Ton
Clapés, Joan Manel Mayordomo,
Joan Andreu Parra.

Consell editorial: Sonia Herrera,
Josep Pascual, Mercè Solé, Xavier Such.

Col·laboradors: Josep Anton Cordero,
Laia Garcia, Sonia Herrera,
Miquel Àngel Pérez, Oriol Xirinchachs.

Fotografia portada: Montse Girbau.

Fotografia contraportada:
Juan Carlos Tomasi.

Il·lustració: Ignasi Flores.

Correcció lingüística: Josep Pascual.

Traducció: Helena Antó, Ignasi del Blanco,
Ramon Porti, Conxi Yuste.

Disseny original: David González

Maquetació: Enric Vidal

Impressió: Cevagraf, sccl

Dipòsit legal: B1782-2015

ISSN: 2385-5762

ACCIO CATÒLICA OBRERA

C/ Tapioles, 10 08004 Barcelona
T 93 505 86 86 www.acocat.org

VIGOR EVANGÈLIC

Mals temps per a la lírica... Ve a la memòria el títol d'aquest poema de Bertolt Brecht, amb què Golpes Bajos va posar nom a una coneguda cançó, per il·lustrar aquesta època complexa, difícil. I és que ens carreguen a l'esquena cada cop més pes: una inflació que afecta principalment els treballadors que depenen de la seva feina, una estranya tornada a la normalitat després de la sacsejada de la pandèmia amb tantes lliçons (com a humanitat) no apreses, un planeta a la UCI climàtica, un rearmament d'Europa (ens diuen) per retornar la pau, unes fronteres cada cop més deshumanitzades i cruels...

Són capes de desencís, de frustració, que ens poden fer caure en el parany de fabricar-nos una cuirassa d'indiferència per protegir-nos, per refugiar-nos en territoris (aparentment) més encalmats. En una carta que el papa Francisc va adreçar a tots els preveres parlava d'una temptació que ja havia estat apuntada pels Pares de l'Església: l'acèdia. S'hi referia com una *dolça tristor*, que «porta a l'acostumar-se i condueix progressivament a la naturalització del mal i de la injustícia amb el murmuri tènue del *sempre s'ha fet així*. Tristesa que torna estèril tot intent de transformació i conversió propagant ressentiment i animositat».

Efectivament, aquesta és la solució més fàcil, però tots sabem que és la més contraproduent per al món i per a la persona que l'adopta. Els qui seguim (amb malaptesa) Jesús, sabem que Ell fa noves totes les coses (cf. Ap 21,5), que ens renova la mirada i que ens fa veure en aquest magma inagafable el seu pas per la Història, per la nostra petita història de cada dia. El jesuïta Víctor Codina, ja ancià, amb una mirada profètica ens apunta a l'entrevista que li hem fet com podem afrontar aquesta desil·lusió davant la realitat.

De fet, el número que teniu a les mans va ple de gestos d'amor, de generositat, de solidaritat i confiança, de lluita, també de perdó, paciència i compassió. Tinguem-ho present i animem-nos en els nostres espais, als grups de Revisió de Vida, a viure aquests temps amb vigor evangèlic i a preparar amb il·lusió el XII Consell amb què començarem el curs vinent i que ens servirà per dibuixar les utopies (*grans de mostassa*, en diem) del nostre moviment per als anys vinentes.

CURES LUCRATIVES, NOU OXÍMORON

Per Joan Andreu Parra

La mercantilització de l'atenció a les persones precaritza les treballadores i desprotegeix els atesos

Tenir cura d'una persona, familiar o amic, no cotitza a l'alça en aquesta societat. No es posa als currículums. No surt a les xarxes socials. No té popularitat, ni visibilitat. Ara bé, tots coincidim que aquestes cures són imprescindibles, constitutives de la nostra naturalesa humana i que no podem deixar de prestar-les o rebre-les. Davant d'aquesta dificultat per integrar-les en les nostres vides complicades, tensionades, estressades, una bona part s'han d'externalitzar en un mercat que, ràpidament, se les ha apropiat.

En efecte, d'una banda tenim el capital, que ha trobat allò que s'anomena *nínxol de mercat* en el negoci de la dependència, ja sigui a través de les residències per a gent gran o dels serveis d'atenció domiciliària (SAD), un mercat (*sic*), per cert, orientat a créixer per l'envelliment progressiu de la població. Pel que fa a les residències, deu grups empresarials ja controlen el 25% de les places residencials de l'Estat espanyol. A Catalunya, hi ha 1.073 residències per a gent gran on viuen 64.000 ancians, segons xifra el Departament de Salut de la Generalitat.

Pel que fa als SAD, podem trobar gegants multiserveis com ACS, Eulen o Sacyr, contractats per molts municipis. També trobem empreses com Asispa, Tunstall Televida, Ilunion o la cooperativa Suara. Per posar un exemple, el SAD és el segon contracte més voluminós de l'Ajuntament de Barcelona (després del de la neteja) i implica la contractació externa d'uns 5.400 treballadors per atendre unes 24.000 persones.

Les plataformes digitals també hi han posat el peu, perquè més enllà dels *riders* que treballen a Glovo o Deliveroo, ens trobem amb fins a dues-centes cinquanta plataformes que ofereixen serveis de tota mena: cura de persones, neteja de la llar, educació, psicòlegs, infermeres, nutricionistes, petites reparacions... «El que tenen en comú les plataformes és que es digitalitza per a precaritzar les condicions laborals. Sovint no tenen ni contracte de treball», tal com apunta Carmen Juarez, activista a Mujeres Migrantes Diversas.

ISIDRE CANO

«La qualitat d'una societat es mesura en com cuida les persones en moments de feblesa»

LES TREBALLADORES D'UN SECTOR MENYSTINGUT

Si a un costat de la balança tenim el capital, a l'altre tenim les treballadores que, segons l'EPA (Enquesta de Població Activa), sumen 542.600 treballadores de

la llar a Espanya, un 90% de les quals són dones. Segons dades d'afiliació a la Seguretat Social el mes d'abril constaven gairebé 400.000 empleades en aquest sector (el 90% dones i més del 50%, migrades). S'estima que a més n'hi ha 200.000 que treballen a l'economia submergida i, per tant, no figuren en les xifres anteriors. Espanya és, doncs, proporcionalment un dels països on més treballadores de la llar i de cures hi ha de tot el món (segons un informe de l'Organització Internacional del Treball) per l'envelliment de la seva població (l'any 2018, les persones que tenien 65 anys o més sumaven gairebé 1,42 milions, el 18,8% del total de Catalunya) i pel desplegament insuficient de la Llei de dependència, que obliga les famílies a contractar aquests recursos de cures ja sigui en l'economia formal o la informal.

No oblidem que la Llei d'estrangeria obliga a estar tres anys empadronat al país per poder regularitzar la situació i, per subsistir, aquesta és una porta d'entrada per a moltes dones

Formació en drets laborals, estrangeria i acollida amb Mujeres Migrantes Diversas i Pau i Solidaritat de CCOO a Can Batlló

migrades que s'ocupen a les llars. «Tenim persones en situació de gran dependència i les famílies es veuen abocades a contractar persones en aquesta situació perquè no poden pagar-les més. I arriben, de vegades, a acords que no són legals», explica Carmen Juarez. D'aquí el naixement de Sindillar, que té com a objectiu «treballar de manera horitzontal amb les treballadores de la llar i les cures, davant de la vulnerabilitat dels drets fonamentals que vivim les dones migrants, treballadores en aquest sector», argumenta Aura María Sánchez Perea, professora colombiana i membre d'aquesta entitat que agrupa migrants principalment llatines.

Les que estan ocupades en empreses emparades en convenis de sector constaten que són «de mínims i millorables. El sistema no dota de prou recursos l'atenció a les persones. La qualitat d'una societat es mesura en com cuida les persones en moments de feblesa,

quan deixen de ser *productives*. Si la societat no acompanya i no es visualitza la importància de les cures (tant pel que fa a les treballadores com a les persones ateses) no arribarem enlloc», observa Isidre Cano, militant de la GOAC i treballador familiar a la cooperativa Suara, on ha fet atenció domiciliària de persones en situació de dependència i risc d'exclusió social al barri barceloní de Sants i a Ripollat.

MARIA

«Les plataformes de feines de la llar incorren en un frau en no donar-te d'alta a la Seguretat Social»

El perfil habitual de les treballadores domèstiques que tenen cura dels nostres ancians, infants i de les nostres llars és el d'una dona, empobrida, habitualment de països de l'Amèrica Llatina i un terç sense

contracte laboral ni la seva situació legal regularitzada. «Les dones que treballen en les cures ho fan en situació de molta precarietat. No són dones vulnerables, sinó vulnerabilitzades», confirma Juarez. Això les exposa a situacions d'explotació laboral (en alguns casos, sexual), que es van veure agreujades amb la pandèmia. És el cas de les internes amb jornades de 24 hores, amb dos dies lliures al mes i 800 € de salari.

MEMORIAL DE GREUGES

Són diversos els greuges que acumulen aquestes treballadores. Una de les principals demandes és l'equiparació al règim general de la Seguretat Social (fins ara han estat en un sistema especial de la SS discriminatori, segons ha sentenciat el Tribunal de Justícia de la Unió Europea), que permetria que deixés de practicar-se l'acomiadament lliure i que poguessin tenir dret a l'atur. La

ratificació unànime recent al Congrés dels Diputats del Conveni 189 de l'OIT sobre les treballadores de la llar, obre el camí a posar fi a aquesta discriminació laboral que han patit moltes dones.

Davant la pressió a la baixa en les condicions laborals d'aquestes treballadores, unes quantes han decidit organitzar-se per defensar els seus drets en sindicats o plataformes com Sindillar, el sindicat SAD de cuidadores municipals o Mujeres Migrantes Diversas. Per exemple, les treballadores familiars que treballen en empreses subcontractades pels ajuntaments fan jornades de treball partides (sovint de 25 hores a la setmana) que impedeixen buscar una altra feina per complementar sous (la mitjana de salari és de 600 € al mes).

Les treballadores familiars es reivindiquen com «les kellys dels ajuntaments i demanem recuperar el servei des de l'ajuntament perquè la qualitat sigui la que pertoca. En el nostre cas, l'empresa és ACS, de Florentino Pérez. Què hi fa aquest senyor, amb aquest

servei tan sensible? Això és una cessió il·legal de treballadores. Fem una feina molt maca i agraïda i no podem estar en mans d'aquests malànimes», sosté Pilar Nogués, presidenta del sindicat SAD de cuidadores municipals i que fa 10 anys que treballa en serveis d'atenció domiciliària.

CARMEN JUARES

«Les dones que treballen en les cures ho fan en situació de molta precarietat. No són dones vulnerables, sinó vulnerabilitzades»

El confinament pandèmic va evidenciar més injustícies, tal com recorda Juares: «Les treballadores de les cures eren considerades servei essencial, però moltes tenien por, però no d'agafar el virus a la feina..., sinó que les atressin i els demanessin els papers i acabar en un CIE. Hem tingut situacions molt dures de companyes agredides sexualment i amenaçades que les

denunciarien i anirien a un CIE. I així els abusos no acaben sent denunciats. I és que hi ha diferents esglaons. En la pandèmia, s'aplaudia molt les infermeres, metgesses, però les cuidadores, no. Ningú no pensava en les cuidadores internes d'origen migrant que cuiden persones dependents en condicions molt precàries.»

Pel que fa a les treballadores de plataforma, estan sent sotmeses a avaluacions arbitràries de la seva feina i a abusos de tota mena, tot això sense contracte laboral. «Aquestes plataformes incorren en un frau en no donar-te d'alta a la Seguretat Social. És un nou cas d'aprofitar la situació de vulnerabilitat de les persones per treure'n un rèdit econòmic sense cap tipus d'escrúpols», denuncia la Maria (nom simulat per tal de protegir-la), treballadora de Clintu des del 2017. De fet, més de 500 treballadores a Espanya estan pendents d'un macrojudici el gener de l'any que ve per determinar la seva relació laboral amb Clintu, empresa de plataforma de feines a domicili.

NOU PARADIGMA PER DONAR CENTRALITAT A LES CURES

«Cada cop hi haurà més gent envellida, que acompanyarem durant més temps i, cada cop més, la gent entrarà en situació de dependència més jove (per drogues...). Ens hauríem de preguntar com hauríem de fer les coses. I precisament, aquesta pregunta: *com les hauríem de fer*, incomoda. Un sistema de cures de qualitat és aquell que considera allò que *no es posa sobre el paper*: va més enllà de la tasca. La tasca, quan passa un cert temps, pot arribar a ser secundària», albira l'Isidre.

I continua: «La dependència s'ha centrar en l'acompanyament emocional. He comprovat com a treballador familiar que potser has de fer una tasca específica en una llar, però t'adones que hi ha

un aspecte emocional no resolt o no detectat. No serveix de res acompanyar el cos si no cuidem el cor. Ens els darrers 15 anys, a Sants, he detectat que hi ha una gran mancança per cobrir la part social que necessiten les persones que viuen soles. Cal fer xarxa. Per exemple, per a les persones soles sense relacions socials hem de buscar associacions que puguin fer acompanyament, com ara els Amics de la Gent Gran o el projecte Arrelats.»

Aquest canvi de mirada també afecta les residències: «El coronavirus ha fet que la societat vegi que les residències existim; per alguna cosa ha servit. El que volem és que no s'oblidi. Una residència ha de ser una llar. Necessitem que les residències no estiguin tan massificades. En la vellesa, s'ha de facilitar una vida digna; per això els treballadors també han de tenir una feina i sous

dignes. Per fer la feina dignament, la cura dels residents comporta un temps. Tenim uns horaris que hem de complir; si treballem ràpid, no s'està fent bé..., en les condicions que caldria per la tranquil·litat que la nostra gent gran vol», defensa Carmina García Antolín, infermera des de fa 36 anys en una residència de gent gran i militant de la GOAC.

CARMINA GARCÍA

«En la vellesa, s'ha de facilitar una vida digna; per això els treballadors també han de tenir una feina i uns sous dignes»

Carmen Juarez demana tenir tot això present «quan es vota..., s'ha de fer que els partits posin al centre les cures. Que no sigui un eslògan, com ara. Necessitem més centres residencials, places de centres de dia, més hores d'atenció a domicilis».

Per saber-ne més:

Tots els testimonis provenen del programa de ràdio *Llevat dins la pasta* de la Pastoral Obrera de Catalunya: https://www.ivoox.com/podcast-llevat-dins-pasta_sq_f11013703_1.html

Informe *Precaritzar allò precari. Treballadores de cures i neteja a domicilis en plataformes digitals. Els casos de Clintu, MyPoppins i Cuideo*. Al web de CCOO: <https://www.ccoo.cat/wp-content/uploads/2022/03/treballadores-de-cures-i-neteja-a-domicilis-en-plataformes-digitals.pdf>

Excel·lents treballadores familiars formades a l'Església

L'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona (ICESB) va ser tot un referent en estudis de periodisme, sociologia i, particularment, treball social i treball familiar. Aquest centre fundat per l'Arquebisbat de Barcelona el 1951, impulsat per Maria Martinell (en va ser la directora durant 20 anys), posava un accent molt marcat en la preparació per a les cures amb professors com la militant Pilar Malla, Teresa Crespo, Isabel Montraveta o Joan N. Garcia Nieto. De l'ICESB en van sortir treballadores familiars i treballadores socials molt ben preparades, entres les quals algunes militants com l'Ernestina Ródenas, l'Anna Basiana, la Mercè Solé o l'Empar Gil (EPD). L'ICESB va ser absorbit per la Fundació Pere Tarrés (Universitat Ramon Llull) l'any 2002.

Durant la crisi d'atur dels 80 Càritas diocesana de Barcelona va promoure la creació de diverses cooperatives, alguna de treballadores familiars (Feines de casa), que van tenir el seu moment àlgid. Més endavant, van començar a decaure amb la irrupció de grans operadors (com FCC) que obligaven les treballadores cooperativistes a abaixar-se els sous per ser competitives. Tot això sense oblidar les Germanetes de l'Assumpció, pioneres del treball familiar a domicili.

VÍCTOR CODINA, JESUÏTA I TEÒLEG

«QUAN NO HI HA
ESPERIT APAREIX
L'ESTRUCTURA,
LA FORÇA»

Per Sonia Herrera. Fotos: Montse Girbau

Poques persones dins l'Església tenen la lucidesa de Víctor Codina per saber llegir els signes dels temps i veure cap on ens empeny l'Esperit. Després de viure trenta-sis anys a Bolívia, el 2018 va tornar a la Barcelona natal; mai, però, ha deixat de fer teologia des de baix, aquella «teologia del butà»¹ encarnada arran de terra que crida a la conversió i que tant ens continua il·luminant també avui dia.

L'any 2017 vas publicar el llibre *Sueños de un viejo teólogo. Una Iglesia en camino* (Ed. Mensajero). Víctor Codina, quina Església somia? Cap on ens porta aquest camí i quin paper pot tenir la sinodalitat en aquest sentit?

Sueños de un viejo teólogo és un llibre de l'any 2017. Han canviat moltes coses des de llavors. A l'Església i pel que fa al Papa, hi ha hagut el Sínode dels joves, l'any 2018, amb una exhortació *Crist viu; després, l'any 2020, va publicar Fratelli tutti*, que és una encíclica sobre la fraternitat universal, en un sentit molt obert, no purament cristià, sinó a les religions i a la resta de la humanitat, amb alguna declaració conjunta amb un dels imams d'Egipte. Després tenim *Querida Amazonia*, que és molt important perquè recull els resultats del Sínode de l'Amazònia, amb l'accent posat en el canvi climàtic i els pobles indígenes. Però potser el més important és, precisament, el Sínode sobre la sinodalitat.

El Papa va fer un discurs molt important l'any 2015 sobre el Sínode —ja Joan Crisòstom deia que *sinode* era el nom de l'Església. El

Papa comença a parlar d'això que no és més que reprendre intuïcions del Vaticà II, ja que l'Església és una Església-Poble de Déu en camí. El que passa és que el Vaticà II només ho va aplicar a la col·legialitat episcopal i el Papa obre això a una dimensió sinodal, per tant, de caminar junts i escoltar a tota l'Església. Això suposa un canvi molt important.

«Estem en un moment de gran convulsió social i això repercuteix en tota l'Església»

Després, el Papa ha publicat fa poc un escrit dedicat a la reforma de la cúria romana vaticana, després d'haver estat anys treballant-hi. I ara, últimament, l'escrit *Desiderium desideravit*, sobre la litúrgia, que en el fons és una crítica a tots aquells que estan enyorant el concili tridentí i el ritus llatí que hi havia abans del Concili Vaticà II, i el Papa, d'alguna forma, ho talla i diu que el ritus romà llatí és el del Vaticà II. S'ha acabat. Perquè darrere d'aquests problemes litúrgics de la llengua, en el fons hi ha un problema d'Església, d'un sector de l'Església. És significatiu que es dirigeixi sobretot als seminaristes perquè hi ha el perill que molts, que no han viscut el Concili Vaticà II, tinguin una certa enyorança d'una litúrgia en llatí.

Aquests són canvis eclesials i intraeclesials. Però, a més, han passat moltes coses des de l'any 2017. La pandèmia, tota la crisi dels refugiats, els abusos sexuals, el moviment ecològic que ha tingut una força molt gran, el moviment feminista i LGTBI, la guerra d'Ucraïna... Per tant, estem en un

moment de gran convulsió social i això repercuteix en tota l'Església.

Quins vents de canvi creus que bufen i cap on?

Aquest Sínode de bisbes del 2023 sobre la sinodalitat s'ha començat a preparar a les diòcesis, a les Esglésies locals. I el que sembla que surt de totes és una crítica molt gran a una Església clerical, patriarcal, i es busca que es camini cap a una Església sinodal amb un lloc preferencial per als laics i, sobretot, per a les dones, i que el ministeri ordenat s'obri a les dones i a homes casats. Es vol que tot el Poble de Déu participi en el nomenament dels bisbes, dels rectors de les parròquies... Em sembla també que aquest Sínode és sensible al clam dels pobres. Un Sínode que es tanqués a sentir tot el que està passant amb els refugiats o amb la guerra d'Ucraïna seria molt absurd. També em sembla que una de les coses que *bufen* és un diàleg de l'Església amb la cultura i amb la ciència d'avui (antropologia, bioètica, sexualitat, la vida, la mort...).

Com albiures el futur de l'Església ara que, davant la línia de secularització que s'ha vingut donant a les darreres dècades, alguns grups del tradicionalisme catòlic reclamen tornar a la missa tridentina en llatí i d'esquena al poble? L'Església, pot donar l'esquena al poble o, de fet, aquesta podria ser la seva fi?

No sabem què passarà després del Papa actual, alguns ja preparen la sortida d'algú altre diferent. Hi ha un llibre d'Andrea Riccardi, *La Iglesia arde*, i al final diu «arde, pero no se quema». És un tema important i ell posa com a exemple l'incendi de Notre-Dame de París com un símbol d'una Església que s'hi ha calat foc...

¹ VÍCTOR CODINA, "¿TEOLOGÍA DES DE UN BARRIO OBRERO?", *SELECCIONES DE TEOLOGÍA*, 61 (1977).

Més enllà de l'aliança de l'Església catòlica amb l'autoritarisme en diversos països i moments històrics, probablement hi ha dues qüestions que, sens dubte, han «calat foc» i han malmès la imatge de l'Església en les últimes dècades: d'una banda, els abusos sexuals a menors i, de l'altra, la discriminació sistèmica de les dones dins la institució. Quins errors s'han comès? Arriba sempre tard l'Església a l'hora d'entomar la seva pròpia violència o discriminacions que s'han produït? Com deixar aquí que actuï l'Esperit?

Penso que hi ha un rebuig generalitzat a l'Església com a institució i això s'ha agreujat després dels abusos sexuals. A més, s'ha vist que en el fons d'aquest problema hi ha un abús de poder: capellans amb un cert prestigi, inclús sagrat, que abusen d'infants

i gent jove. A més, el silenci que hi ha hagut per part dels bisbes per no *tacar* la figura de l'Església és un signe que es vol mantenir el poder costi el que costi.

«L'Església i sobretot els seus ministres han de servir i no han d'abusar del seu poder. Això és una cosa totalment antievangèlica, antimessiànica, el més contrari a l'Evangeli de Jesús de Natzaret»

D'altra banda, l'Esperit actua des de baix, des de les víctimes que pateixen les conseqüències d'aquesta situació i, per tant, això és una crítica a l'estructura eclesial que demana una gran conversió:

primer, demanar perdó i, segon, posar tots els mitjans perquè res d'això torni a passar. S'ha d'escoltar les víctimes i s'han de dir les coses com són. L'Església i sobretot els seus ministres han de servir i no han d'abusar del seu poder. Això és una cosa totalment antievangèlica, antimessiànica, el més contrari a l'Evangeli de Jesús de Natzaret.

Creus que tot això ha impactat en l'abandonament de la fe de molta gent de manera definitiva? Té retorn aquest allunyament?

És complicat, perquè això ha estat una gota d'aigua que ha fet vessar la pica i hi ha una gran desafecció eclesial. També hi ha moltíssima ignorància en relació a l'Església, al Concili Vaticà II, a l'Evangeli, i hi ha gent a tot arreu que estan apostant per l'apostasia de la fe cristiana. Tinc la impressió que hi ha molta gent —i

segurament ministres— que d'això no se n'adonen i pensen que és eventual i que passarà, però penso que la cosa és molt més greu... Els canvis han de ser molt més profunds.

«En l'àmbit de la teologia, les més vives, les més originals, les més creatives, són les dones»

També és cert que darrerament s'ha detectat un interès de gent molt jove —fins i tot, cantants com Rosalía n'han parlat— sobre la cerca de sentit, d'espiritualitat, d'espais de discerniment... Què en penses, d'això? És una finestra d'esperança?

La pandèmia ha obligat que la gent pensés en coses en què ordinàriament no pensa; per exemple, sobre la vida i la mort,

sobre el sentit de la vida, sobre què hi ha després de la mort... Són interrogants que la gent ordinàriament no es planteja, perquè està ficada en el treball de cada dia, la pressa, els mitjans, els mòbils... Per a alguns, això ha estat una mena de toc d'atenció. En segon lloc, la pandèmia ha fet una cosa positiva: com que les esglésies estaven tancades, la gent va haver de seguir les cerimònies litúrgiques per internet i s'ha demostrat que és possible viure una fe autèntica, centrada en la Paraula, amb els temples tancats i sense capellans. S'ha obert un camí. I, per últim, tot això està lligat a un cert redescobriments d'una espiritualitat, d'una mística, que moltes vegades comença per místiques budistes, zen, ioga, hinduisme, però demostra que la gent ho està valorant i s'està obrint al silenci i a la contemplació.

Són camins que poden ser fecunds, però a molts això no els porta ni al Crist ni a l'Església i és un camí per treballar. D'aquí la importància d'un diàleg entre cristianisme i tradicions no cristianes.

I repescant el tema del paper de la dona en l'Església, a *Sueños de un viejo teólogo* vas escriure que la dona era la salvació de la teologia. Precisament, això xoca directament amb una de les reivindicacions clàssiques de les teòlogues i, sobretot, d'aquelles que es defineixen com a feministes: com es pot fer esquerra per transformar una teologia que continua sent eminentment patriarcal i androcèntrica?

L'afirmació «La dona és la salvació de l'Església» prové d'un jesuïta francès, Joseph Moen, que tenia 100 anys quan la va escriure. Aquí

tenim un problema complicat: Jesús no era antifeminista, al revés, i l'Església primitiva, en un moment que la societat era molt masclista, va obrir camins cap a la dona i tenia ministeris que després s'han oblidat. Aquí avui hi ha tota una mena d'evolució amb la qual hem arribat a una societat que és molt sensible a tot el referent a les dones, i l'Església hi és més reticent. Això ha de fer-nos reflexionar molt i també el fet que en el Sínode les respostes que arriben van en la direcció que la dona tingui accés a tots els ministeris. D'altra banda, en l'àmbit de la teologia, les més vives, les més originals, les més creatives, són les dones. Ho he vist a l'Amèrica Llatina i també a Europa. En aquest moment, les figures més avançades en tots els terrenys (Bíblia, espiritualitat...) són dones: laiques, religioses, cristianes, evangèliques...

I si mirem enrere, al llarg de la teva vida com a jesuïta, com s'ha transformat la teva mirada sobre l'Església? T'has tornat més crític amb els anys, amb la perspectiva que dona el camí fet?

Crec que per a la nostra generació, que ha viscut la guerra, el franquisme..., el Concili va ser un alè

d'aire fresc i a partir d'aquí ha vingut un canvi molt fort. Som la generació de la gran apertura que va significar el Vaticà II i, per tant, una gran sintonia amb Joan XXIII i amb haver superat Pius XII (Vaticà I). En segon lloc, m'he acostat a les Esglésies de l'orient cristià i allà he descobert la importància que té l'Esperit dins de la fe cristiana i de l'Església. Penso que gran part d'aquesta esclerosi que tenim a l'Església llatina és perquè l'Esperit ha quedat una mica amagat. Quan no hi ha Esperit apareix l'estructura, la força... El meu tercer camí d'obertura té a veure amb els anys passats a Bolívia. Trenta-sis anys a Bolívia, una altra Església, l'Església dels pobres, religiositat popular, gent compromesa amb la justícia, teologia de l'alliberament... Un context totalment diferent. L'exemple de bisbes com Romero, companys meus assassinats com Espinal o Ellacuría..., això et dona una visió religiosa molt diferent, encarnada, inculturada, inserida en els pobres, sobretot les dones. S'obre una possibilitat molt més esperançadora, que a l'Església occidental, europea, que la veig molt tancada en ella mateixa. Diria que moltes de les aspiracions de l'Església europea són intraeclesiàstiques. Per exemple, en el Sínode de l'Amazònia,

a Europa únicament interessava la qüestió del celibat lliure i el ministeri de la dona, que està molt bé, però semblava que els indígenes que es moren de fam i la destrucció dels seus hàbitats no els importava.

«Gran part d'aquesta esclerosi que tenim a l'Església llatina és perquè l'Esperit ha quedat una mica amagat»

Tenir un papa llatinoamericà ha posat temes a l'agenda eclesial que d'altra manera no hi haurien arribat mai, com l'Amazònia o els moviments populars? Quin paper creus que pot (o ha de) tenir el Sud en la transformació de l'Església?

Això és claríssim i aquest Papa té una sensibilitat per molts temes que no han tingut papes europeus, com ara els migrants —ell mateix és fill d'immigrants— o els pobres. Després, a l'Argentina hi ha un corrent dins la teologia de l'alliberament que és la teologia del poble, molt sensible a la dimensió de la religiositat popular, dels moviments populars. El Papa viu molt tot això, com quan parla de les tres T: *techo, tierra y trabajo*.

L'Església s'ha obert moltíssim, des de les primeres manifestacions al Vaticà, sense la musseta vermella, s'acabava el carnaval, i es va presentar com a bisbe de Roma, va dir que la gent pregués per ell abans de donar la benedicció... És un crític del clericalisme, que qualifica com la lepra de l'Església. La proximitat als pobres, el primer viatge a Lampedusa, a Lesbos. També ha visitat pobles com Albània, Sri Lanka... I, en canvi, no ha vingut a Espanya, ni ha anat a França, a Anglaterra, a Alemanya... Fa poc ha nomenat cardenal un indi dalit, de la casta més menyspreada. I això del Sínode sobre la sinodalitat és un camí, un procés, que realment obre un estil diferent d'Església en la qual tothom camina conjuntament, és una piràmide invertida (com ell mateix diu, amb el poble a dalt i la jerarquia a baix), tothom escolta i tothom ha de parlar, tothom pot ensenyar i aprendre. I on l'important és el procés, no purament el resultat. Amb aquestes experiències presinodals que s'han tingut a Espanya i altres llocs el més important és que la gent s'hagi posat en camí, que vegi que ser cristià és pertànyer a una comunitat oberta, de discerniment, d'escolta, de pregària.

«Els més insensibles i contraris al Sínode han sigut capellans, rectors de parròquies»

El Sínode pot ser, aleshores, una forma de trencar amb aquesta hegemonia de l'Església llatina?

Hí ha una cosa simptomàtica i és que els més insensibles i contraris al Sínode han sigut capellans, rectors de parròquies. Veuen que el Sínode els desmunta la

barraqueta. Si el Sínode s'agafa autènticament com un moviment, un camí, un procés, és un camí que a la llarga pot trencar totes aquestes estructures.

A l'ACO celebraran Consell aquest mes de novembre amb el lema «Sembrem grans de mostassa avui». Què els recomanaries per a aquest moment sinodal? Calen, quin sentit tenen, els moviments apostòlics avui?

El fet de començar amb una cosa petita, com un gra de mostassa, és significatiu, perquè anem a una Església molt més petita: de comunitats petites, més minoritària, de diàspora... Començar pel gra de mostassa és evangèlic i realista. Però el gra de mostassa ha de créixer, ha de tenir vitalitat, no es pot tancar en si mateix, per tant, s'ha d'obrir als canvis de l'Església i de la societat. En aquest sentit, el gra de mostassa s'ha de situar dins la perspectiva de la sinodalitat i contribuir a aquest camí, i l'ACO, com a moviment eclesial, social, obrer, col·labora amb l'Esperit que actua —no ho oblidem— des de baix, i comença a treballar transformant l'Església: des de les dones, des de les víctimes, des dels indígenes, des de la gent menyspreada... Al començament del Gènesi (capítol primer i primers versicles), es diu que «la terra era un caos i l'Esperit bufava i feia sortir vida». Penso que els moments de caos, de desastre, de pandèmia, de guerra..., quan sembla que tot està perdut, és el moment de l'Esperit. Que, a més, en hebreu és femení, *Ruah*, la dona que quan tot és mort és capaç de suscitar vida, esperança. Per tant, no podem ser profetes de calamitats. L'Esperit mai no fa vacances, ni fa vaga; sempre està actiu.

ENAMORATS DEL CAMERUN

MAKARY BLANGOUA ÉS L'ENTITAT QUE HA REBUT L'APORTACIÓ SOLIDÀRIA DE L'ACO

Miquel Àngel Pérez Sánchez,
president de Makary Blangoua

Jordi Mas, prevere nascut a la Garriga, va fer un viatge l'any seixanta, que va tenir conseqüències en la vida de molta gent. Tot comença en un vaixell, que durant un mes voreja la costa africana fins a Douala, port motor econòmic d'un país que començava el seu camí en llibertat, el Camerun. Excolònia alemanya, excolònia francesa, ara ja independent en aquella febre emancipadora africana de l'any seixanta.

En Jordi arribà, com molts altres capellans i monges, amb un esperit missioner, de servei, i amb ganes de veure món. Eren temps que a casa nostra hi havia més clergues i religioses dels que la societat necessitava i, amb un esperit generós, molts anaren a servir mar enllà.

A Douala tot estava molt organitzat, distribuït, i amb una gran presència d'occidentals. Alguna cosa no li quadrava. Sembla que el món urbà no era el seu, i que el camp, com més obert, millor.

De seguida va contactar amb un capellà camerunès, Baba Simon, que li proposà l'aventura de deixar un sud superpoblat de presència

europea, i anar a un extrem nord, on no anava ningú.

En Jordi era de la Garriga, poble situat a un extrem del Vallès, i al poble vivia en un extrem del poble, a la carretera de Vic. Semblava predestinat a anar als límits, allà on sembla que tot acaba.

Amb Baba Simon i un altre aventurer, el doctor Maggi, començaren un llarg viatge, del sud al nord, de la incipient civilització al món ancestral del nord, on res no havia canviat en alguns segles.

Primer a Tokombere, on construïren un hospital i començaren una labor de cooperació amb els kirdis, pobladors de les muntanyes que havien fugit de les invasions àrabs que, com d'altres, cercaven esclaus. Aquests indígenes eren marginats pels musulmans, majoritaris a la zona. D'esperit rebel i vivint en una gran simplicitat de vida, acolliren amb amor l'equip que venia del sud i els obriren les portes de la seva zona. Foren uns anys bons, de treball intens.

Jordi Mas al Camerun.

Infants de l'escola Blaram.

TREBALLAR ALS LÍMITS DELS LÍMITS

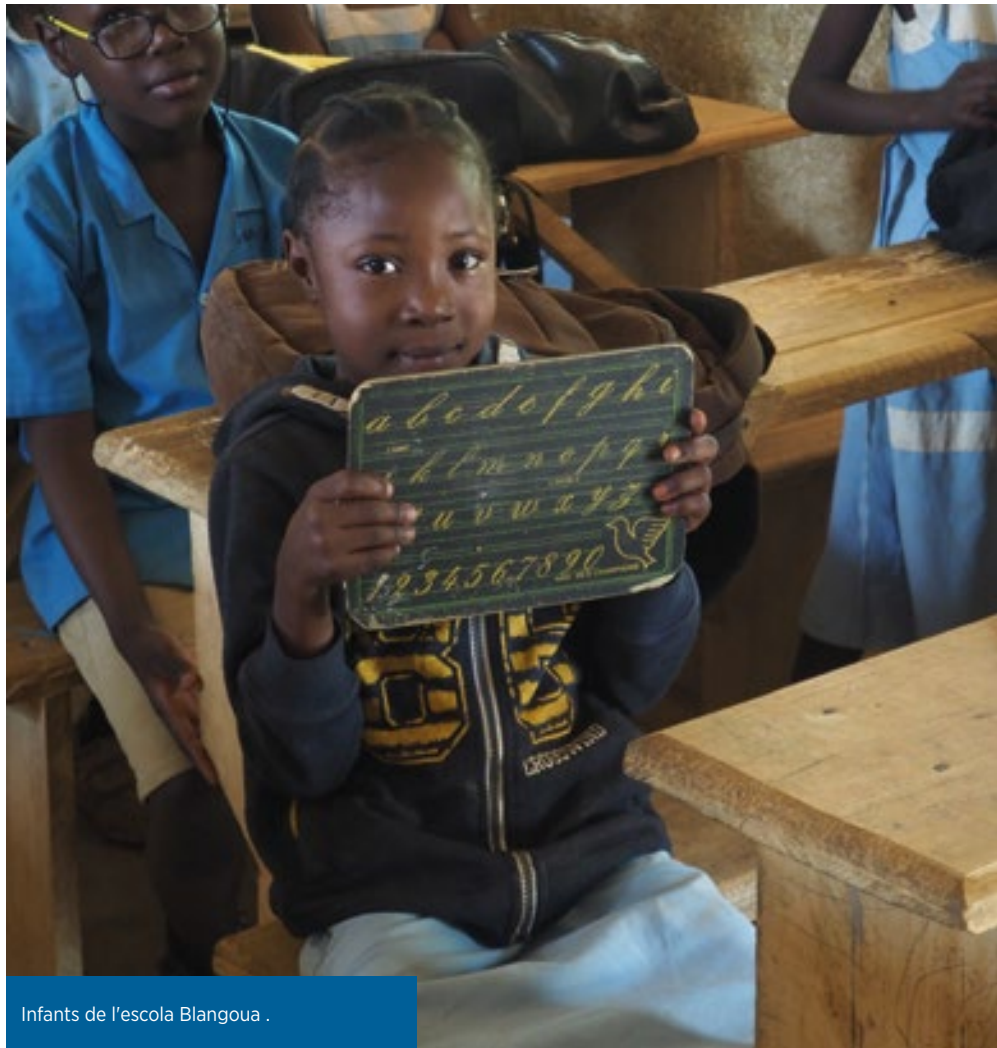
Quan Baba Simon morí, en Jordi i en Maggi se n'anaren més cap al nord, a Hina. Ni l'un ni l'altre eren persones de quedar-se establertes en un lloc quan tot semblava ja fet. De Tokombere cap al nord tot és pantanós, auster, pla. A Hina feren un nou hospital, no lluny del riu Chari, frontera amb el Txad. Fou una lluita de titans, el riu cada hivern ho inundava tot, es tallaven les comunicacions i l'hospital no passava de ser un dispensari. Amb ganes de continuar fent un servei als límits, donaren l'hospital a la sanitat pública i se n'anaren al l'extrem de l'extrem, a la frontera nord del Camerun, allà on el país acaba, al llac Txad.

Alumnes de l'escola de formació professional Cefavihar.

A Mada començaren novament de zero, un nou hospital en terra perduda. Alhora que construïen l'hospital, anaven descobrint la zona. En Jordi no va néixer per estar quiet. Es dedicà a conèixer la gent que vivia a la zona i va anar trobant petites comunitats cristianes, la majoria pescadors i funcionaris, a qui servia com a prevere que era. I movent-se, descobria les necessitats de la gent, a les quals el seu esperit missioner volia donar resposta. A Blangoua primer fa una farmàcia, i tot seguit activitats per promocionar la dona, fent un taller de costura i alfabetització.

Amb l'hospital ja funcionant, mort el doctor Maggi, ell comença a fer pous per tota la regió, la sequera és una constant i la manca d'aigua un greu problema. A mitjan dels noranta arriba un altra capellà enamorat d'Àfrica, en Cisco Pausas. I amb ell comença una nova aventura, fer una escola.

Infants de l'escola Blangoua .

Pous a la zona .

Infants de l'escola Blangoua .

L'ACCENT EN L'EDUCACIÓ

Aquí els infants eren agricultors, pescadors, ramaders, ànimes perdudes vagant pel mercat, però no hi havia escoles. Així que comencen a construir l'escola de la missió. La majoria dels infants són musulmans i l'escola els acull a tots. Alhora construeixen l'església, per acollir una comunitat de nouvinguts que troben un lloc d'acollida i celebració.

Amb l'escola de Blangoua ja funcionant, emergeixen nous projectes. Una nova escola encara més al nord, ja en el llac Txad, a la població de Blaram. I també una escola de formació professional perquè el joves de la regió puguin aprendre un ofici.

Jo hi vaig arribar l'any 2000 i em va encarregar el centre professional,

anomenat CEFAVIHAR (centre per millorar la vida de l'hàbitat rural). Hi han passat i hi passen centenars de joves, nois i noies, que aprenen oficis útils per a la regió: energia solar i electricitat, soldadura, costura, informàtica, agricultura. Veure molts homes i dones, treballadors qualificats, és un honor i un orgull per a les nostres missions.

Amb Blangoua ja funcionant, es posa en marxa la missió de Makary. Aquí es cuidarà especialment la promoció de la dona, alfabetització, costura, horts, informàtica. I alhora es construeixen sales polivalents en diferents poblats per a acollir iniciatives i activitats que ajudin al desenvolupament de la zona, i els caps de setmana per a celebrar l'eucaristia amb les petites comunitats cristianes.

En Jordi ens va deixar fa onze anys, en Cisco va tornar del Camerun en fa vuit i jo n'havia marxat l'any 2007. Tot continua endavant, els infants aprenent, els joves formant-se, els pous donant aigua. Els problemes i les dificultats no han mancat, però el treball i l'esforç dels que hi són, ara tots camerunesos, no ha defallit.

Des del 2015 pateixen el problema de la inseguretat, amb el grup terrorista Boko Haram que ha sembrat de mort i destrucció la zona, especialment en escoles, esglésies, mesquites i comerços. Una zona que es defensava econòmicament, és ara llar de pobresa i dificultats.

Des de l'ONG Makary Blangoua, formada per gent que vam viure i estimem la zona, treballem perquè res no s'aturi.

Tradicions religioses i espirituals que dialoguen en societats plurals

El diàleg interreligiós i interconviccional té per objectiu la promoció de la cultura de la pau, donar a conèixer les riqueses de les tradicions religioses i de les conviccions, prevenir i solucionar conflictes, la defensa dels drets humans, socials, culturals i lingüístics, dialogar sobre les creences religioses a partir de temes comuns i aprofundir en els continguts profunds i més importants de cada religió.

En definitiva, es tracta de valorar conjuntament el fet religiós com un fet humà i social, entendre que la dimensió espiritual i

transcendent de les persones i dels pobles és fonamental. A més, fa funcions socials d'integració, de cohesió social, de convivència i de transformació de les estructures socials injustes en favor de les poblacions més vulnerables. Totes les tradicions religioses i espirituals de la humanitat ofereixen cosmovisions i comportaments ètics per a la felicitat personal i el benestar en pau i justícia dels pobles.

Ara bé, perquè el diàleg sigui possible calen unes actituds determinades: *diàleg* des de l'escolta amb empatia, intentant

entendre l'interlocutor des de dins, sense que això signifiqui una renúncia al propi sentit crític; *respecte per la identitat dels altres*, sense ànim d'exclusió ni d'absorció; *respecte radical davant les distintes identitats religioses, creences o conviccions* dels membres del grup; *humilitat* per no saber-se ni mostrar-se superior als altres, sinó complementari; *acolliment*; *esforç sincer* per saber conjugar el compromís amb la pròpia tradició religiosa, creences o conviccions personals amb l'obertura confiada a la novetat que els altres poden aportar.

L'eina: els grups de diàleg interreligiós i interconviccional (GDI)

Aquests grups permanents de diàleg es troben regularment, des d'una relació amical i en un espai de llibertat, per tractar qüestions d'interès relacionades amb l'àmbit de les tradicions religioses, creences o conviccions.

En els grups hi ha persones de les següents tradicions: hinduisme, budisme, judaisme, cristianisme ortodox, catòlic, evangèlicoprotestant i anglicà, islam, sikhisme, església adventista, fe bahà'í, església de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies, Federació de Famílies per la Unificació i la Pau Mundial, església Scientology, tradicions xineses i japoneses, Brahma Kumaris, i de conviccions humanistes ètiques, agnòstiques o atees.

Hi ha GDI que són temàtics: dones i espiritualitat, joves i tradicions

religioses i espirituals, crisi climàtica i espiritualitat, religions i espiritualitat, espiritualitat i pau, diàleg interreligiós monàstic.

N'hi ha també que són territorials d'un barri d'una ciutat, com a Barcelona (Raval, Torre Baró-Ciutat Meridiana, Sants-Hostafrancs-la Bordeta-Zona Franca, Nou Barris, Gràcia, Besòs-Maresme), o d'alguna localitat com (als Països Catalans): Salt, Badalona-Sant Adrià, Vilafranca del Penedès, Vilanova i la Geltrú, Sabadell, Vic, l'Hospitalet de Llobregat, Tarragona, Terrassa, l'Empordà-Cadaqués, Olot, Berga, Reus, Tortosa, Amposta, Manresa, Lleida, Andorra, Alacant, València, Mallorca, el Rosselló... També hi ha grups o plataformes, taules de diàleg interreligiós, a Andalusia, Madrid, Navarra, Canàries, Aragó, Euskadi, Castella i Lleó...

Els objectius dels GDI territorials són visibilitzar positivament i

normalitzar el fet religiós i espiritual en un territori determinat; donar a conèixer la diversitat religiosa i espiritual del territori a les escoles i entitats civils del barri o localitat i col·laborar-hi; procurar que les comunitats religioses i espirituals coneguin i, si s'escau, participin en la vida associativa, cultural i social del territori; organitzar conjuntament amb altres entitats civils i escoles del territori, algun acte, taula rodona, xerrada o celebració oberta.

A més dels GDI indicats, hi ha entitats que es dediquen al Diàleg Interreligiós, sigui coordinant diversos GDI, Plataformes o Taules de Diàleg, assessorant, promovent, o sigui investigant: AUDIR (Associació Unesco per al Diàleg Interreligiós i Interconviccional), GTER (Grup de Treball Estable de les Religions), Centre d'Estudi de les Tradicions de Saviesa (CETR), la Xarxa d'Entitats de

Diàleg Interreligiós de Catalunya, la Xarxa Interreligiosa per la Pau (XIP) coordinada per Justícia i Pau, la Càtedra de les Tres Religions a la Universitat de València, el grup Community of Researchers on Excellence for All (CREA) a la Universitat de Barcelona o el Centre Ecumènic de Barcelona.

Les administracions, l'Ajuntament de Barcelona (Oficina d'Afers Religiosos) i la Generalitat de Catalunya (Direcció General d'Afers Religiosos), sabedores de la força integradora de la religió i per intentar evitar en la mesura del possible recels i conflictes, han creat òrgans de gestió per acompanyar el fet religiós.

Aprendre a "pedalar" amb un mètode

En cada reunió dels GDI es tracta un tema a partir d'alguns textos que es comenta conjuntament, s'organitzen les activitats públiques i obertes a realitzar, es proposen noves activitats i s'informa dels diferents actes que cada comunitat religiosa i espiritual realitza, invitant-se mútuament.

La pràctica del diàleg interreligiós que es du a terme en els diversos grups té lloc des de quatre plataformes distintes que donen vida a metodologies i dinàmiques enriquidores.

- **El diàleg de la vida:** Els membres dels grups s'esforcen per viure en un esperit d'obertura, d'amistat i de bones relacions humanes.
- **El diàleg de l'acció:** Sovint col·laboren en vista al desenvolupament integral i en defensa de la pau, la justícia i la llibertat.
- **El diàleg de l'experiència religiosa:** Són persones que, des de les seves tradicions religioses o conviccions, volen compartir també el diàleg, el silenci, la meditació, la pregària i els camins de recerca de la Veritat.
- **El diàleg de l'intercanvi teològic i filosòfic,** quan miren d'entendre amb profunditat i sentit crític les diferents herències religioses i/o les conviccions de la persona, per a saber apreciar-ne els

valors humans i espirituals que contenen i per a poder repensar la relació que hi ha entre allò que és específic d'un missatge i el seu valor universal.

Testimonis i experiències de diàleg

Hem plantejat set qüestions a unes quantes persones que participen en GDI i resumim a continuació les seves respostes. Són: Francesc Torradeflot (GDI inicial d'AUDIR i GDI de Vilafranca del Penedès), pare Alfons García (prevere ortodox de l'Església Ortodoxa Apostòlica Antioquena d'Espanya i Xarxa Interreligiosa per la Pau, XIP), Anna Constant (comunitat budista Drukpa i GDI de Gràcia), Noemí Cortés (Església evangèlica de Gràcia, GDI de Gràcia i XIP), Josep Maria Blanc (catòlic i coordinador dels GDI de Salt, Banyoles i Figueres), Elena Ramon (comunitat budista Dojo Zen i GDI de Gràcia), Emilio Egea (fe Bahà'í, GDI "Religions i Espiritualitat" i GDI de Gràcia), Maria Prieto (jueva de la sinagoga progressista Bet Shalom, Fòrum de l'Hospitalet i XIP), Dolça Balil (Federació de famílies per la

Pau i la Unificació mundial, GDI de Gràcia i XIP), Jordi Espí (consiliari de l'ACO i GDI del Besòs i el Maresme), Isidre Ferreté (consiliari de l'ACO i Associació Taula de Diàleg Interreligiós de Badalona)

1. Des que participes en iniciatives de diàleg interreligiós quins estereotips que tenies han caigut?

En fer experiència de diàleg interreligiós i interconviccional constantment van caient molts estereotips, com per exemple pensar que la gent que participava en les iniciatives de diàleg en sabés molt, relativitzar els diferents punts de vista o veure les pràctiques de les altres tradicions religioses i espirituals com a rares. Alguns exemples de perspectives que el diàleg et fa revisar canviar són:

- **El fet de creure que es té TOTA la veritat.** I la Veritat és més gran que totes les veritats de les religions. «És cert que els místics, quan es troben al cim de la *Muntanya*, *relativitzen el camí*; els no místics, *absolutitzen* el camí concret sense

mirar prou el cim. També cal tenir en compte que les diferències principals entre religions no rauen tant en com concebem Déu sinó en com concebem l'home», remarca Isidre Ferreté.

- Pensar que no es pot **aprendre res dels altres** i, per tant, si *dialoguem* és per condescendència o desig proselitista.
- **Veure les altres religions com a blocs tancats, impermeables.**
- **La por d'acostar-nos a creences i tradicions desconegudes** i la subtil *por del terrorisme*. «Quan entres en relació personal tot canvia; veus les persones humanes *en su salsa*, que és similar a la nostra: cerquen Déu, els agrada acollir, que hi vagis. I experimentes que l'essència de totes les religions és la Pau. És cert que en totes les religions hi ha una mínimíssima part fanàtica que mata en nom de Déu», observa l'Isidre.

Un es debat entre la necessitat de tenir concepcions, per força generalitzades, que li permetin

funcionar en el dia a dia i la seguretat que sovint aquestes concepcions són insuficients o injustes i ens cal, doncs, suspendre o ajornar el judici, de manera que sempre estigui reconstruint el marc que ens permeti interpretar de nou la diversitat del meu entorn. I sempre estem lluitant contra alguns prejudicis.

Els GDI han ajudat a conèixer millor els diferents grups i les diverses conviccions. Ha estat una manera d'acostar-se a *l'altre* i entendre'l. Això és essencial perquè trencar barreres mitjançant el diàleg interreligiós ens fa adonar que podem acceptar els *altres*, i que això comporta d'acceptar que les diferències hi són i intentar entendre-les sense comprometre les pròpies creences.

Òbviament, aprofundir en el coneixement d'altres tradicions trenca idees preconcebudes i ajuda a entendre millor la cultura, la història, els valors i la visió que en tenim. L'experiència vivencial dels altres és molt enriquidora i et porta a entendre que les similituds són mes grans que les diferències.

2. En quin sentit està canviant la teva fe?

Per alguns ha canviat en el sentit d'anar a l'essencial de la pròpia fe, a fer-la més profunda i més humana. I es reforcen els punts forts i valorar més la humanitat comuna com a criteri fonamental. I sempre en un sentit positiu, perquè la contemplació del *paisatge* (del món, de les persones, de l'espiritualitat, del Misteri...) es pot fer des d'una finestra més gran. Permet retrobar un sentit de la **Transcendència de Déu i la relació d'adoració**, un sentit més abstracte de la divinitat i evitar una mala *familiaritat* amb Déu. També ens transporta a una obertura a les qüestions existencials comunes a altres tradicions.

L'experiència vivencial que es tenen de les diferents tradicions a través de qui participa en els grups de diàleg és molt enriquidora i et porta a entendre que les similituds són més grans que les diferències. Per altres, no ha canviat.

3. Les altres creences, t'han ajudat a descobrir o redescobrir dimensions de la pròpia tradició religiosa que tenies oblidades, ignorades, abandonades o menyspreades?

Sobretot, el diàleg ha permès valorar més l'espiritualitat del silenci i la necessitat de no fer o tenir ídols. També ha ajudat a aprendre a escoltar, a l'empatia, a la necessitat d'argumentar. En tot moment es fan paral·lelismes.

El diàleg interreligiós i interconviccional ofereix un enriquiment dels coneixements

que tenim del món, dels valors universals, del respecte que mostren certes tradicions, elements que s'estan perdent en algunes cultures actuals. Ha permès fer una introspecció personal en el respecte en el tracte amb els altres.

Es reafirmen les pròpies creences en la unitat essencial de totes les grans religions.

A alguna persona li ha fet plantejar per què la seva tradició no té iniciatives organitzades d'ajuda als necessitats, com observa que altres tenen.

La confluència amb altres creences ha ajudat a aprofundir en una concepció de la pròpia creença orientada a la justícia social, la igualtat, el servei a la comunitat, la generositat i la preocupació pels altres, especialment per les persones vulnerables, els marginats, els oprimits, els malalts i els necessitats...

Algú remarca la radicalitat amb què es prenen els compromisos religiosos i les conseqüències exigents, sigui en la pregària, adoració, l'assistència a la comunitat, l'almoïna, el dejuni, el que ajuda a redescobrir la primacia de Déu.

Dialogar amb altres creences ajuda a canviar la vida perquè així es va més al fonamental, a la relació amb Déu i amb el proïsme a través de la pròpia consciència, i es relativitzen més les formes, allò que es veu superflu. «També col·labora a anar passant de les pràctiques rituals a les vivències relacionals», subratlla l'Isidre.

4. Quines són les principals dificultats per a aquestes iniciatives?

El primer repte és entendre bé el concepte *diàleg*. Diàleg és la comunicació fonda entre les persones. Diàleg interreligiós no és discussió proselitista; és acostar-se a l'altre i acceptar la sinceritat de les seves conviccions concretes.

En paraules de Salvador Pàniker: «Diàleg és admetre la validesa de diferents perspectives». «El diàleg interreligiós allibera l'espiritualitat de les estructures doctrinals rígides i crea noves connexions que van més enllà de les fronteres». «Pluralisme no vol dir abandonar els propis valors o punts de vista; vol dir que no puc imposar la meua veritat».

El segon repte quan ens acostem al diàleg interreligiós sovint és la *manca de concreció*. Cal que tothom tingui clar els objectius del grup, les característiques dels participants i les activitats que es proposen.

El tercer repte és reconèixer que *dialoguem des de la diferència* i, per tant, no hi podem renunciar ni igualar-la per *encaixar*. El GDI ha d'ajudar cada participant a entendre millor la seva pròpia tradició religiosa i espiritual i a

descobrir les àrees en què la seva religió és única.

No és fàcil convocar i animar la gent a participar. El *desinterès* que s'ha estès per la societat o fins i tot una certa *por cap a les religions*, que han sigut motiu d'enfrontaments armats encara avui en dia. Hi ha persones que cerquen altres corrents espirituals o metodologies de contemplació i silenci perquè no es troben còmodes en cap religió, o fins i tot les rebutgen.

La *no implicació del comú dels fidels* de les diverses comunitats religioses. Sovint només hi participen un nombre reduït i selecte de representants religiosos, que no sempre poden comunicar les iniciatives a la resta de la comunitat.

Hi ha *diferència d'interessos* (problemes laborals, d'horaris ajustats, de subsistència familiar, poc temps disponible, etc.) o perquè es tenen *altres prioritats* (atendre la comunitat concreta, solucionar qüestions estructurals o administratives, etc.). Al final cau tot sobre els jubilats, pel fet que estan més disponibles. La diversitat d'hàbits culturals, pel que fa a reunions, també pot ser una dificultat.

És més fàcil convocar per una col·laboració puntual, per organitzar un acte concret, que per un compromís permanent de corresponsabilitat en la causa i d'assistència a reunions.

Ens cal fer més que parlar.

5. Com animaries membres de la teua comunitat a conèixer altres tradicions religioses?

En el seu nucli, totes les religions promouen la comprensió, l'acceptació i el tracte amable dels altres, però sovint, tots tenim present malentesos i fets sobre tradicions i creences que no s'adeqüen a la realitat.

El diàleg interreligiós és essencial per erradicar les visions preconcebudes i ens ajuda a conèixer, entendre i crear lligams personals que contribueixen a enfortir i cohesionar la nostra societat. «Apropar-se i conèixer altres formes històriques de relació amb Déu ajuda a trencar estereotips, és font d'enriquiment i creixement humà, i ens fa més lliures en les nostres conviccions», argumenta l'Isidre.

No menys important és que ens ho passem molt i molt bé, que

Webs d'interès

<https://audir.org>

<https://www.justiciaipau.org>

<https://isor.cat>

L'Institut de Sociologia de la Religió és un equip vinculat a la Universitat Autònoma de Barcelona amb una llarga trajectòria de recerca i transferència de coneixement al camp de la sociologia de la religió, la identitat i la memòria.

Oficina d'Afers Religiosos
Ajuntament de Barcelona

<https://ajuntament.barcelona.cat/oficina-afers-religiosos/>

Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya

<http://justicia.gencat.cat/ca/ambits/afers-religiosos/>

coneixes persones fantàstiques de totes les edats i aprens moltíssim. Els GDI són també espais de celebració on compartir i aprendre els uns dels altres...

Val la pena animar els membres de les comunitats a formar part dels GDI exposant que conèixer les diferents tradicions espirituals ens ajuda a conèixer millor la pròpia tradició i a descobrir, valorar i afavorir la humanitat comuna. I això es pot fer a través de relats i experiències i fent-los participar en trobades i accions.

Habitualment les comunitats estan tancades en l'ambient propi, segur, conegut, amb el risc de respirar un ambient *ranci* i enrarit. Però no hi ha un altre futur adult en les diverses creences: o diàleg i relació humana seriosa, o sectarisme i enfrontament social.

En algunes comunitats l'interès, la sensibilitat i la prioritat del diàleg interreligiós és alt: tenir per principi l'obertura a les altres tradicions ja que totes apunten a la felicitat de la humanitat, o el fet de tenir en la seva pròpia comunitat famílies

interreligioses i matrimonis mixtos entre persones de diferents cultures i religions.

A vegades l'èxit no és el desitjat.

6. Quines accions feu que consideres que encarnen el diàleg interreligiós amb autenticitat?

L'existència dels mateixos GDI als diferents territoris, en barris de les grans ciutats i en diverses poblacions, són l'acció fonamental. El fet de compartir, conèixer, participar, demanar, intercanviar en les converses sobre temes espirituals que es donen en aquests grups i les accions preparades conjuntament, però sobretot el simple fet de conèixer-se i d'interessar-se els uns pels altres, són accions ben eficaces i són font d'humanització, de convivència i d'integració en la diversitat.

«Defensar el dret i la llibertat de les confessions religioses fa una societat més adulta i lliure, sense privilegis desiguals. Fer públiques les actuacions concretes de les

diverses tradicions religioses mostra que totes les religions cerquen els valors transcendentals i la pau, la convivència, el respecte. Participar conjuntament en reivindicacions humanes i compromisos socials solidaris fa entendre que la fe es viu enmig de la vida», resumeix l'Isidre.

Algunes accions interessants verificades en la pràctica real són les pregàries interreligioses per la pau i amb motiu de la tragèdia dels refugiats, les taules rodones al voltant dels drets humans, les jornades i taules al voltant de les dones, del medi ambient, de la cultura de la pau, dels drets humans... I també aquelles accions en què, sense proposar-t'ho explícitament, sorgeixen vincles inesperats, com per exemple activitats educatives o tallers d'espiritualitat sobre les diverses religions.

Les mateixes parelles religioses mixtes que tracten de contribuir a la desaparició de les barreres culturals i religioses a través de l'amor en el si de la família extensa; germans, sogres de les dues famílies.

7. Quines accions públiques heu preparat i convocat amb altres entitats civils, amb escoles, i quina valoració en fas?

Totes les accions públiques i obertes són imprescindibles precisament perquè obren les portes i donen una visió vivencial de les diferents tradicions a la ciutadania. Són moltes i diverses i es podrien classificar en:

- **Ajuda mútua entre comunitats religioses:** suport mutu, ajudar que cada comunitat pugui exercir

la seva creença en àmbits públics i donar-les a conèixer, i mitjançar en conflictes entre comunitats, o amb la societat civil.

- **Activitats d'intercanvi entre comunitats** en jornades de portes obertes dels centres de culte, visites mútues entre dues o tres comunitats, dinars, berenars o sopars interreligiosos, amb diferents plats de diferents tradicions. Una activitat molt important és la Nit de les Religions a la ciutat, poble o barri. Aquesta iniciativa busca trencar prejudicis i estereotips que són font de diverses formes de discriminació, i promoure els valors de la cultura de la pau. També alguns grups han realitzat caminades de silenci, de consciència, de profunditat, d'interioritat, o tallers creatius i s'han invitat a actes i celebracions d'una comunitat a les altres.
- **Trobades interreligioses**, amb temes comuns (relació amb la natura, fraternitat-sororitat, hospitalitat, aportacions del fet religiós i espiritual en la societat, festes, dejuni-alimentació, llibres sagrats, vida interior...) o presentant persones místiques de les diverses tradicions religioses i celebracions o pregàries interreligioses amb textos, músiques, mímica, art, contes, acudits..., de les diferents tradicions religioses.
- **Activitats obertes al barri, ciutat o poble:**
 - presentació pública de les diferents tradicions religioses existents a la ciutat, barri o poble;
 - posar un estand del GDI amb les activitats de les diverses

comunitats religioses en una Fira d'entitats o en una festa;

- col·locar una exposició sobre les diferents tradicions religioses i espirituals en una entitat o en una escola del barri o poble;
- fer una recollida comuna d'aliments;
- plantar una olivera en un lloc emblemàtic, en signe de pau i cada any celebrar-hi un acte.
- **Formació** en cursos o jornades sobre les diferents tradicions religioses. I també formació de mediadors, d'animadors de grups de diàleg, de treballadors de les Administracions...
- **Estudis i investigacions**, com pot ser d'un recull de rumors i mites contra els immigrants, contra d'altres cultures i religions, i elaboració de propostes per fer-hi front, o elaborar el mapa religiós de la ciutat, barri o poble, i recollir i elaborar materials per a infants, joves, sobre diferents temes.
- **Participació institucional en la ciutat, barri o poble**, relacionant-se amb el personal tècnic del barri, poble o ciutat i participar en el Consell de ciutat o en altres Taules de Participació sobre creences religioses, sobre immigració, interculturalitat i així col·laborar en la construcció de la ciutat laica.
- **Presència en les xarxes socials i mitjans de comunicació**, difonent les activitats dels Grups de Diàleg de formes diverses.

Podeu trobar-ne alguns exemples a

- www.forumlhospitalet.cat/?cat=12
- audir.org/lanitdelesreligions

Del Parlament de les Religions de Chicago a l'actualitat

El Parlament de les Religions de Chicago de 1893 es pot considerar el primer acte modern organitzat de diàleg interreligiós. Des de Chicago fins als nostres dies, la legislació internacional i l'espanyola també han fixat la llibertat religiosa com un dret fonamental. L'ecumenisme de les primeres trobades entre tradicions cristianes a Espanya en plena dictadura ha donat pas a un diàleg interreligiós en què les activitats i els actes que es realitzen van més encaminats a estendre ponts i a la cohesió social que a la trobada teològica.

El 1993, cent anys més tard, es va convocar un segon Parlament a Chicago en què va sorgir el document, a tall de declaració extensa, *Cap a una ètica global: una declaració inicial*, que va ser signat per més de cent cinquanta líders religiosos de tot el món i que entre moltes altres coses ressaltava: «No hi ha pau entre les nacions sense pau entre les religions. No hi ha pau entre les religions sense diàleg entre elles.»

L'origen del diàleg interreligiós contemporani a Espanya es troba en els primers grups ecumènics que es van formar clandestinament pels anys cinquanta en plena dictadura. Un dels primers contactes entre catòlics i evangèlics es va iniciar a Barcelona el 1954 amb motiu de la visita d'un pastor de l'Església sueca, Gunner Rosendal, molt proper a un dels pioners mundials de l'ecumenisme, el pare Marie-Alain Couturier. La

primera associació ecumènica es va crear aleshores a Barcelona, amb el suport de l'organització catòlica Pax Christi, i la participació de diversos pastors protestants i monjos catòlics. També es van iniciar contactes similars a Madrid una mica més tard. Va ser en aquest moment quan es va començar a celebrar la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians en algunes parròquies i seminaris.

La celebració del Concili Vaticà II entre els anys 1962-1965 va jugar un paper important per treure a la llum una nova concepció de la llibertat religiosa i del diàleg ecumènic. A partir d'aquell moment, les iniciatives ecumèniques es van multiplicar a Espanya. Va ser també per aquesta època quan els monjos de la comunitat de Taizé (França) van començar a visitar Espanya per oferir conferències i difondre idees ecumèniques. També cal destacar el paper d'intel·lectuals com José Luis López Aranguren, Joan Estruch o Juan José Tamayo per fomentar la visibilitat del moviment ecumènic i establir ponts entre el medi religiós i l'acadèmic. Paral·lelament a l'auge del diàleg intracristià, també hi va haver iniciatives destinades a fomentar la relació entre cristians i jueus. En aquest sentit, l'associació

Amistad Judeo-Cristiana va ser fundada el 1961.

A final dels anys vuitanta i principi dels noranta, el moviment ecumènic es va anar transformant de mica en mica i moltes organitzacions i trobades van mutar per convertir-se en interreligioses. A Barcelona, i especialment per l'impacte de la celebració dels Jocs Olímpics del 1992, es van incrementar els contactes interreligiosos i es va establir la primera comissió interreligiosa a principi dels noranta.

Això va fomentar la col·laboració i el diàleg entre representants de les principals comunitats religioses de la ciutat (catòlics, protestants, cristians ortodoxos, jueus, budistes, Brahma Kumaris i bahà'ís), i va ser l'antecedent de la creació de la primera associació interreligiosa pròpiament dita, que va ser l'Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós (AUDIR), fundada a Barcelona el 1999, que es defineix com «una entitat no confessional (o, en tot cas, pluriconfessional)». Aquesta associació va ser concebuda com una organització de base, que aplega membres de diferents comunitats religioses a

diferència d'altres com el Grup de Treball Estable de Religions, creat també a Barcelona el 2004, format per representants oficials de les diferents tradicions. AUDIR va organitzar una edició del Parlament de les Religions mundial el 2004 dins el marc del Fòrum de les Cultures, i actualment coordina les dinou associacions agrupades en el marc de la Xarxa Catalana de Diàleg Interreligiós i organitza el Parlament Interreligiós Català cada dos anys.

Els atemptats terroristes a Madrid de l'11 de març del mateix any

2004, van contribuir a conscienciar sobre la necessitat de promoure una bona convivència entre els grups religiosos per prevenir futures accions violentes, però també sobre la rellevància d'establir mesures per evitar reaccions islamòfobes.

[Extret del treball *El diàleg interreligiós como herramienta de cohesión social*, d'Anton Clapés i Pons i Almudena Rodríguez Moya, 17 de maig de 2021].

A banda, cal mencionar persones que van ser pioneres en el diàleg interreligiós, com la religiosa Teresa Losada en el diàleg entre musulmans i cristians, o d'altres persones que han promogut o participat en el diàleg interreligiós i interconviccional, com el caputxí Joan Botam, el jesuïta Marià Corbí, els capellans catòlics Manel Pousa i Antoni Matabosch. La religiosa vedruna Pilar Claret i el doctor en teologia i llicenciat en història de les religions (Lovaina) i en filosofia, Francesc Torradeflot, entre molts d'altres de diverses tradicions religioses.

EL GRA DE MOSTASSA

Oriol Xirinachs. Fotos Cathopic

Amb el Regne del cel passa com amb el gra de mostassa que un home va sembrar en el seu camp: la mostassa és la més petita de totes les llavors; però, quan ha crescut, es fa més gran que les hortalisses i arriba a ser un arbre; fins i tot venen els ocells del cel a fer niu a les seves branques. (Mt 13,31-32)

Nota botànica prèvia. Per entrar a reflexionar sobre aquesta paràbola parteixo del que he trobat intentant buscar informació sobre aquesta planta i és que, certament, és una de les llavors més *petites*, que quan comença a créixer és una *mala herba*, però que quan arriba al ple *desenvolupament* és un *arbre molt gran*. Doncs mirem cadascun d'aquests punts.

UNA LLAVOR MOLT PETITA

Tal com diu la nota de la BCI, aquesta paràbola i la que ve tot seguit, la del llevat, fan referència als inicis petits i senzills del Regne, en contrast amb la seva grandesa el dia que es manifesti en la seva plenitud.

La dialèctica que planteja Jesús no rau en la petitesa o la grandesa, sinó en l'autenticitat o la buidor i la falsedat

Jesús té clars aquests inicis, tant des de la seva experiència concreta, quan es dirigeix als seus pocs seguidors fidels com a *petit ramat* (Lc 12,32), com quan en parla en paràboles o fets, valorant les petites realitats de la vida. I valorarà les *dues petites monedes de coure* (Mc 12,42), o el *got d'aigua fresca a un d'aquests petits* (Mt 10,42), o la mica de *llevat dins tres mesures de farina* (Mt 13,33). Però amb la mateixa claredat sap que aquesta petitesa, igual que la llavor, conté en germen aquella plenitud. Per això dirà que *el més petit de tots vosaltres, aquest és el més gran* (Lc 9,48); o bé *el qui es faci petit com aquest infant és el més important en el Regne del cel* (Mt 18,4).

Ja en aquell temps, i potser més encara avui dia, un dels criteris que se'ns ha imposat és el de *preu per preu, sabata grossa*, i l'ideal és arribar a sortir en el llibre *Guinness* dels rècords, encara que sigui per la cosa més absurda o inútil. Se'ns han imposat els *super: supervendes, superherois, supermercats...* Quan busquem la quantitat o la mida, per sobre de la qualitat, i som honestos, acabem reconeixent la buidor de sentit, el valor, o fins i tot el ridícul de tants fariseus que s'estarrufen quan *s'eixemplen les filacteries i s'allarguen les borles del mantell* (Mt 23,5), o dels qui es vanten de la grandesa del temple (Mc 13,1-2). Aleshores podem caure a fer místiques de la petitesa. No només aquell bon home que es conformava a tenir un petit palau, o un petit iot, o una petita fortuna. Aquesta mística també la podem trobar entre nosaltres els cristians quan caiem en aquelles *falses humilitats* que allò que busquen és l'elogi. O quan ens justifiquem la nostra covardia, mediocritat o mandra per fer coses més grans, recurrent a la 'petita llavor', o quan ens consolem amb allò de 'en el pot petit hi ha la bona confitura', dient que 'som pocs però bons' i no anem més enllà en la nostra anàlisi.

La dialèctica que planteja Jesús no rau en la petitesa o la grandesa, sinó en l'autenticitat o la buidor i la falsedat. La llavor petita és un concentrat de vida, mentre que la millor imitació d'una planta de plàstic acabarà contaminant. Buscar el més gran crea competències, tensions i cansament. La vida i l'Evangeli de Jesús, avui més que mai, ens crida a no caure en el pecat de les estadístiques (Francesc) i esforçar-nos per crear *comunitats significatives* (Benet XVI). «Molts rics hi tiraven molt. Llavors va

arribar una viuda pobra que hi tirà dues petites monedes de coure. Jesús [...] digué: "En veritat us dic que aquesta viuda pobra ha tirat al tresor més que tots els altres. Tots han donat el que els sobrava; ella, en canvi, ha donat el que necessitava, tot el que posseïa, tot el que tenia per a viure".» (Mc 12,41-44)

Jesús sap que aquesta petitesa, igual que la llavor, conté en germen aquella plenitud

MALA HERBA

Pel que hem vist, quan la llavor comença a créixer és considerada una *mala herba*, amb tot el que això comporta de molestar, de dificultat per exterminar-les o de no ser estètiques. I, certament, són molts els moments en els qual la seva mateixa persona era considerada, o el grup que anava formant entorn seu eren considerats una mala herba amb tots aquells trets. «Menja amb els publicans i els pecadors» (Mt 9,11), «Revolta el poble amb les seves doctrines» (Lc 23,5), «L'espia ven per veure si faria una guarició en dissabte i així trobar de què acusar-lo» (Lc 6,7). Per això se l'ha d'eliminar com les males herbes que molesten i perjudiquen: «Prengueren l'acord d'apoderar-se de Jesús amb engany i matar-lo» (Mt 26,4). D'aquí ve l'aplicació de *mala herba* a les persones molestes i asocials.

Doncs també aquí convé un aclariment botànic. Roses i clavells tan bonics i ornamentals, botànicament són un monstre, ja que tenen el seu origen en la seva espècie boscana i silvestre, per la manipulació i el cultiu humà.

Per tal que la llavor creixi i pugui arribar a aquell arbre que ha de ser, ha de passar per la *mala herba*. Jesús no arrenca les males herbes, sinó que «No trencarà la canya esquerdada ni apagarà el ble que vacil·la fins que faci triomfar la justícia» (Mt 12,20); o «No he vingut a cridar els justos a convertir-se, sinó els pecadors» (Lc 5,32). En aquell temps Jesús ja troba els qui es creuen cultivats però que no són més que monstres que menyspreen els qui ells tenen per males herbes: «Els fariseus els van replicar: “Vosaltres també us heu deixat enganyar? Qui de les autoritats o dels fariseus ha cregut en ell? Només hi creu aquesta gentussa que ignora la Llei i són uns maleïts!”» (Jn 7,47-49)

Un *mala herba* que, per un procés que no ve al cas, arriba a ser educador de nois *males herbes* afirma que «no hi ha males herbes, ni homes bons o dolents, sinó que tan sols hi ha mals cultivadors».

Avui també és fàcil trobar cristians *il·lustrats* crescuts en hivernacles clericals que no tenen la fortalesa, la resistència i la solidaritat de les males herbes que han crescut a sol i serena, i menyspreen els cristians de fe senzilla però més autèntica.

Per tal que la llavor creixi i pugui arribar a aquell arbre que ha de ser, ha de passar per la «mala herba»

CREIXEMENT

Arribar a l'arbre frondós demana tot un procés; la naturalesa té els seus ritmes que cal respectar. No arribarà a ser aquest arbre a base d'estirar el bri que comença a sortir ran de terra. Amb la maduració humana i els processos col·lectius passa igualment. «Jesús creixia en edat i saviesa, i tenia el favor de Déu i dels homes» (Lc 2,52). Ell és un gran pedagog que sap

acompanyar aquest creixement, respectant les etapes. «Jesús agafà el cec per la mà i se l'endugué fora del poble. Llavors li escopí als ulls, li imposà les mans i li preguntà: “Veus alguna cosa?” El cec va alçar els ulls i deia: “Distingeixo les persones: les veig com si fossin arbres, però caminen.” Jesús tornà a imposar-li les mans sobre els ulls, i el cec hi veié clarament.» (Mc 8,23-25). Ensenyarà al poble, amb moltes dificultats i resistències, a passar del: «Vosaltres no em busqueu perquè heu vist senyals, sinó perquè heu menjat pa i heu quedat saciats» (Jn 6,26), o de valorar-lo només econòmicament: «Hauríem de comprar pa per valor de dos-cents denaris!» (Mc 6,37). Arribarà un moment que els podrà ensenyar que: «Jo soc el pa de vida: qui ve a mi no passarà fam i qui creu en mi no tindrà mai set» (Jn 6,35), i a demanar «Dona'ns avui el nostre pa de cada dia». (Mt 6,11)

Les possibilitats que la ciència i la tècnica actuals ens ofereixen,

fan que avui no tinguem espera ni mesura: ho volem tot i ara mateix! Prefabricats, precuinats, *prêt-à-porter*..., i no cal dir la quantitat de mètodes dels «quinze dies» per aprendre el que sigui, fer amics, o ser un bon líder. El metge m'ha de resoldre la malaltia ara; les empreses no volen aprenents, sinó persones amb experiència; els animals de corral ja no existeixen, demanen massa temps, s'imposen els d'engreix. Obsessionats per la pressa d'arribar, ens perdem gaudir del procés; obsessionats per guanyar-ho tot i ara, ens perdem el sentit i el goig del do gratuït.

Obsessionats per la pressa d'arribar ens perdem gaudir del procés; obsessionats per guanyar-ho tot i ara, ens perdem el sentit i el goig del do gratuït

Algun analista de la sociologia religiosa, apunta que potser una de les causes de l'abandonament generalitzat actual de la fe, pot ser degut a la de falta d'acompanyament i processos catequètics, i haver fet cristians de bateig, pecat, compliment...

ARBRE GRAN

I arribem al gran arbre. Sembla que així com la petita llavor queda bastant clara, no passa el mateix amb el gran arbre. Reconeguem que el mateix Jesús ho deixa confós. En què quedem?: «La meva reialesa no és d'aquest món» (Jn 18,36), o bé: «El Regne de Déu és enmig vostre» (Lc 17,21). Donem una

ullada als nostres regnes terrenals: són històrics, concrets, elitistes i excloents, fonamentats en el poder, l'èxit al preu que sigui, el progrés material. Pretenen ser definitius i absoluts. Però «El Regne de Déu no vindrà en un moment previsible, ni tampoc podran dir: “És aquí” o “És allà”» (Lc 17,20); es destrueixen l'un a l'altre: «Un poble s'alçarà contra un altre poble, i un regne contra un altre regne» (Mt 24,7), creen i demanen submissió: «Et donaré tota l'autoritat i la glòria d'aquests reialmes: me l'han confiada a mi, i jo la dono a qui vull» (Lc 4,6), i finalment: «Seran llançats fora, a la tenebra» (Mt 8,12).

El Regne de Déu està obert a tothom: «I vindrà gent d'orient i d'occident, del nord i del sud, i s'asseuran a taula en el Regne de Déu» (Lc 13,29), o «Aquells servents van sortir als camins i van reunir tots els qui van trobar, bons i dolents; i la sala del banquet s'omplí de convidats» (Mt 22,10). Perquè és un do gratuït i anterior a tota obra nostra, no es posseeix sinó que s'acull i s'hi entra: «“Mestre, quina cosa bona haig de fer per a *obtenir* la vida eterna?” [...] “Si vols *entrar* a la vida...”» (M 19,16-18). Perquè és do, primer de tot és donat als qui tenen un cor net, senzill i confiat com els infants que saben acollir-lo agraïts: «No tinguis por, petit ramat, que el vostre Pare es complau a donar-vos el Regne» (Lc 12,32); «Feliços els pobres en l'esperit, perquè d'ells és el Regne del cel» (Mt 5,3). Perquè tots podem estar agafats, poc o molt en aquells regnes, cal que igual que la llavor: «si el gra de blat, quan cau a la terra, no mor, queda ell tot sol, però si mor, dona molt de fruit» (Jn 12,24), que en el nostre cas demana: «ningú no pot veure el Regne de Déu si no neix de dalt» (Jn 3,3).

Perquè està fonamentat en la misericòrdia, serà per a aquells que el dia final sentiran: «Veni, beneïts del meu Pare, rebeu en herència el Regne que ell us tenia preparat des de la creació del món. Perquè tenia fam, i em donàreu menjar; tenia set, i em donàreu beure; era foraster, i em vaucollir; anava despullat, i em vaucollir; estava malalt, i em vaucollir; era a la presó, i vinguéreu a veure'm» (Mt 25,34-36).

El Regne de Déu està obert a tothom (...) perquè és un do gratuït i anterior a tota obra nostra, no es posseeix sinó que s'acull i s'hi entra

La relació entre l'Església i el Regne no entraria aquí. Només podem dir que el Regne és més gran que l'Església, però quan viu i fa de l'Evangeli un projecte per a «tot l'home i tots els homes» (Pau VI a *l'Evangeli nuntiandi*) és quan més es posa al servei del Regne iniciat. I això, sortosament, és una realitat quan l'Església es fa Església pobra i dels pobres, no tan visible com aquella que pretén ser ja la realització definitiva del Regne, en qualsevol forma de *cristiandat*, o bé en fa un *bonsai* reduint la infància evangèlica en infantilisme, el manament de Déu en preceptes humans o el culte en esperit i veritat en ritus formalistes: «El culte que em donen és buit, les doctrines que ensenyen són preceptes humans» (Mt 15,9), o la missió en proselitisme: «Ai de vosaltres, mestres de la Llei i fariseus hipòcrites, que recorreu mar i terra per guanyar un sol prosèlit i, quan el teniu, el feu mereixedor de l'infern» (Mt 23,15).

EN QUÈ QUEDEM, SÓN TREBALLADORES ESSENCIALS O NO?

L'ACO DE CÒRDOVA SE SOLIDARITZA AMB LES NETEJADORES DELS HOSPITALS QUE RECLAMEN DIGNIFICAR LA PROFESSIÓ

Joan Andreu Parra

El mes de febrer passat les netejadores dels hospitals de Còrdova van aconseguir alçar la veu i fer sentir les demandes d'un treball digne entre la ciutadania i els mitjans de comunicació de la ciutat i la província. Els i les militants de l'ACO de Còrdova van decidir *mullar-se* amb la reivindicació d'aquest col·lectiu que, mentre va durar la pandèmia de Covid, vam percebre com a fonamental, igual que els sanitaris. De fet, durant aquests dos anys intensos van fer un sobre esforç i es van exposar, especialment a l'inici de la pandèmia, amb protecció inadequada a les UCI i altres departaments hospitalaris.

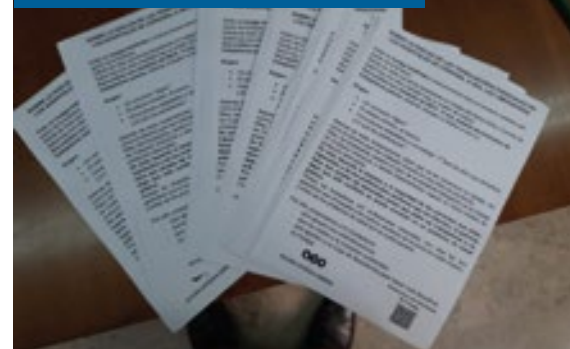
En efecte, a principi d'aquest any les treballadores del sector de la neteja dels hospitals cordovesos van decidir mobilitzar-se davant la propera negociació del seu conveni i iniciar una vaga, ja que van veure que era l'oportunitat per intentar millorar unes condicions laborals molt precàries: sous al voltant dels 800 € que les mantenen com a treballadores pobres i amb moltes dificultats per arribar a final de mes,

obligació de treballar els festius alterns... Per això exigien un conveni digne (arribant almenys al salari mínim interprofessional, 965 €) i uns plusos adaptats (nocturnitat, treball amb productes tòxics...).

Les netejadores són plantilla de Clece (del grup FCC, Florentino Pérez), que és la concessionària d'aquest servei adjudicat per l'Administració. «Com que és un subcontracte, el règim és el d'aquella empresa i per això les netejadores demanaven que algun responsable de la junta d'hospitals fes alguna mediació. Cal reivindicar

que una administració pública que contracta un servei no es desentengui si s'incompleixen els drets dels treballadors», explica el Faelo, militant d'ACO-Còrdova.

Des de l'ACO de Còrdova es van preparar fulls de mà per donar a conèixer la situació i les reivindicacions de les treballadores.

Les treballadores de la neteja de l'hospital Reina Sofia de Còrdova van iniciar el 17 de gener una vaga indefinida per un conveni digne.

«Els tres grups d'ACO vam veure que havíem de fer costat a aquest sector especialment feble i vulnerable; es va crear una caixa de resistència en què vam col·laborar els militants, les hem acompanyat a les mobilitzacions i hem ajudat a donar a conèixer la seva situació. Aquestes dones ens han fet sentir més moviment i classe obrera», diu Luisfer Jiménez, militant d'ACO-Còrdova. «Va ser per mitjà de la Vane (militant que havia estat anteriorment al món de la neteja) que vam saber que estaven en aquesta situació de lluita i va sorgir la idea que podíem ajudar-les amb una caixa de resistència per aguantar millor la vaga que estaven mantenint. Es va transmetre als equips de Revisió de Vida i es va canalitzar a través del comitè de la diòcesi i hi va haver una generosa aportació», recorda el Faelo.

REVISIÓ DE VIDA CONJUNTA DE LA DIÒCESI

Però la solidaritat no es va aturar en la part econòmica i alguns equips es van informar sobre les condicions en què vivia el sector de la neteja, per enquadrar-ho en una Revisió de Vida com un fet a revisar en els tres grups. «Tot això va desembocar en un petit procés d'acció —relata el Faelo—. Vam distribuir 2.000 pamflets per dirigir-nos a l'opinió pública i poder traslladar-la informació a altres institucions com la Pastoral Obrera i els seus moviments (JOC, GOAC, Hermandades del Trabajo), a altres parròquies sensibles, als laioflautes... També es van fer homilies i col·lectes en parròquies, per exemple, a Valdeolleras o a Sant Ignasi de Loiola, amb donatius generosos per a la caixa de resistència».

El Faelo valora que als militants «ens ha permès sensibilitzar-nos amb un col·lectiu poc organitzat, mal remunerat i molt poc valorat per la societat. Diversos militants es van fer presents alguna tarda en el campament de vaga de les netejadores, aportant menjar i

A la jornada del 8M de la Pastoral Obrera es va convidar aquestes treballadores essencials a participar-hi com a testimonis.

Manifestació de les treballadores pels carrers de Còrdova.

conversant amb elles. Un grup de la JOC també hi va estar ajudant-les a fer pancartes. Compartim els seus sentiments, les alegries i les penes». Tot i l'estranyesa inicial de rebre el suport d'uns grups d'Església, «els traslladàvem que l'Església és molt gran, que té moltes famílies i que una és sensible al món obrer. Ens deien que no ho coneixien i ens agraïen el suport. Per això, quan les vam convidar a participar en els actes de la Pastoral Obrera del 8M, unes quantes van venir, les vam acollir càlidament i les vam convidar a l'eucaristia», continua el Faelo.

Actualment la negociació del conveni està parada: «Hi va haver diverses trobades per negociar. Van posar serveis mínims al 100% del personal. Va venir el conseller de Salut de la Junta, Jesús Aguirre. Les dones van dir: "Per què hem de fer vaga?" Es va difuminar en un parell de reunions i van oferir algunes cosetes. Ara ja no hi ha res de res. Per part de l'ACO en un moment determinat vam fer un petit i humil procés d'acció que va durar un mes aproximadament: acostar-nos al problema, conscienciar-nos, solidaritzar-nos, donar-lo a conèixer i donar suport», informa el Faelo.

Des de l'ACO de Còrdova animen altres diòcesis a impulsar accions semblants: «Se'ns ha presentat davant dels ulls una acció apropiada per participar-hi com a ACO, des de la nostra humilitat és una aportació que podem fer a un col·lectiu molt desatès i no reconegut. És el que és genuïnament evangèlic, estar amb els últims. Molts dels components de la identitat de l'ACO s'han plasmat en aquesta acció.»

«UN MÓN NOU, UNA MATEIXA CRIDA»

LAS HERMANDADES DEL TRABAJO CELEBREN 75 ANYS DE VIDA EN EL MÓN OBRER

Redacció Salillum

Les Hermandades del Trabajo estan de celebració. Enguany compleixen els 75 anys de la seva fundació sota el lema «un món nou, una mateixa crida».

Aquell projecte que va començar sense local entorn d'un fanal en un carrer de Madrid és avui una «organització apostòlica i social de treballadors, que lluitarem incansablement per la seva dignitat i drets», segons recull el punt 1 del seu ideari.

Actualment hi ha centres d'Hermandades a dotze diòcesis espanyoles, principalment del centre i sud de la Península,

Saragossa i València, i també a diferents estats de l'Amèrica Llatina, com ara Xile, Colòmbia, Equador, Costa Rica o Perú.

A semblança de la GOAC, amb Guillem Rovirosa, i segurament de moltes altres organitzacions cristianes, les Hermandades van tenir un fundador profètic i carismàtic, Abundio García Román, capellà extremeño que va forjar la seva vessant social i obrera sobretot als anys 30, quan va estar al barri madrileny d'Entrevías, famós últimament per donar nom a una sèrie de televisió. Tots dos, Abundio García i Guillem Rovirosa, es troben en procés de beatificació.

Acabada la Guerra Civil, l'any 1944 el pare Abundio va ser nomenat consiliari de tota l'Acció Catòlica del Treball de Madrid i el 1947 el bisbat Madrid-Alcalá crea el Secretari Social Diocesà per promoure l'apostolat entre els treballadors. Així, les Hermandades es converteixen en el moviment apostòlic i social de la diòcesi amb l'objectiu de promoure «humanament, professional i cristiana els treballadors per fer-los apòstols dels seus companys-germans en els ambients laborals», segons expliquen de la mateixa organització.

Reunions

Des del primer moment homes i dones participaven en els mateixos grups en igualtat i no hi havia separacions per edat. Com l'ACO, les Hermandades mantenen les figures representatives de president i presidenta en tots els centres, així com en l'anomenat Consell Nacional.

OBRA SOCIAL EN TEMPS DE POSTGUERRA

En aquells primers anys durs de postguerra, el pare Abundio impulsa juntament amb altres militants un seguit d'obres i serveis socials com *la despesa del parado*, menjadors socials, residències d'estiu, un patronat d'habitatge que al llarg dels anys va fer 9.000 pisos, serveis de crèdit, centres de formació professional...

Amb el pas del temps alguns d'aquests serveis van haver de desaparèixer, com el bancari, i d'altres es mantenen, com les residències d'estiu, però en els últims anys les activitats de les Hermandades estan molt focalitzades en la formació.

Estan especialment contents del programa *Vivir en grande*, per a la gent gran, que barreja un programa formatiu, de creixement i autoconeixement, i un d'acompanyament per voluntaris, els «nèts digitals», que ajudaran a fer servir les noves tecnologies i a fomentar una trobada intergeneracional.

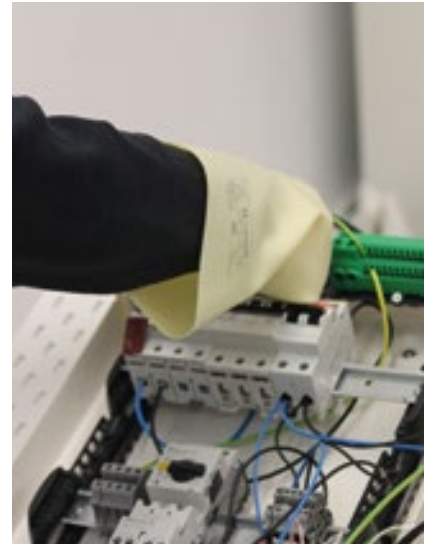
També, més lligat a la formació professional, la nova presidenta Emilia Sicilia Tirado, de la diòcesi de Còrdova, ressalta els nous cursos per obtenir el

carnet d'instal·lador elèctric, de climatització o frigorista, tots amb possibilitat de ser becats per les mateixes Hermandades.

Han pràcticament desaparegut, per falta de gent, les Hermandades sectorials creades per agrupacions de militants que treballaven en una mateixa empresa, com ara la Renfe, que podrien ser considerades una mena de seccions sindicals cristianes dins les empreses. El centre de Madrid n'ha mantingut fins ara tres de molt genèriques dels militants agrupats en les Hermandades d'Activitats Diverses i Oficines, la de Comunicacions, Indústries i Comerç, i una tercera de Funcionaris, Sanitat i Transports, que es fusionaran en una de sola.

Cursos impartits per les Hermandades del Trabajo

HHT-CENTRE DE MADRID

El de Madrid manté molta activitat i és la referència per a la resta de centres, amb les tres vessants: «De la fraternitat amb i entre tots els treballadors, especialment els més vulnerables; la promoció integral dels treballadors: personal, familiar, laboral, social i transcendent; i amb el compromís al servei de la persona segons la Doctrina Social de l'Església.»

Aquest centre promou activitats apostòliques, com recessos, eucaristies, de formació i pregària, de serveis socials, culturals i artístiques, d'artesania i manualitats, esportives i, des del 2020, també són responsables d'una escola on s'ensenya espanyol per a refugiats.

El centre de Madrid ha aprovat un projecte de pastoral i innovació social (2021-2025) per adaptar-se als nous temps i les noves realitats i millorar la seva organització per convertir-se «en una entitat pionera en la inclusió social de les persones en situació de vulnerabilitat a través de la formació continua».

Aquesta visió de futur són deures que tenen pendents les

Hermandades en general i que la celebració dels 75 anys les portarà a repensar què han de ser en els anys vinents i intentar posar remei a l'envelliment creixent dels militants i afiliats per fer un nou ressorgiment. En aquest sentit, una comissió ha començat a treballar amb l'objectiu d'acabar els treballs el juny del 2022, i està previst un viatge a Roma on es pretén tenir una audiència papal.

L'aniversari ha servit també per estrènyer els lligams amb les Hermandades de l'Amèrica Llatina i ja s'han començat a potenciar la coordinació i a compartir reunions de formació.

Per saber-ne més:

Web general
hermandadestrabajo.org/

Web centre de Madrid
hhtmadridd.com/

Revista mensual Más
hermandadestrabajo.org/mas-ano-2021-2

CONSUM CONSCIENT PER VIURE UNA VIDA DIFERENT

EL PAPA FRANCESC ENS CRIDA A LA CONVERSIÓ ECOLÒGICA GLOBAL

Laia García i Josep Anton Cordero.
Fotos: XES i Clara Antón.

La nostra societat occidental sembla que va molt de pressa, però fa por el rumb que està agafant. La tecnologia ha aconseguit que ara tinguem més temps lliure que mai en la història: estalviem temps rentant la roba o desplaçant-nos d'un lloc a un altre o fent reunions telemàtiques. Paradoxalment, mai no hem tingut en la història la sensació de tenir tan poc temps com tenim ara. No tenim temps ni per pensar. Avui el creixement constant s'ha fet imprescindible per a l'estabilitat d'un país. Durant el confinament del 2020, ocasionat per la pandèmia, quan tothom sortia de casa una estona per comprar només el necessari, algú va dir que l'economia s'enfonsava...

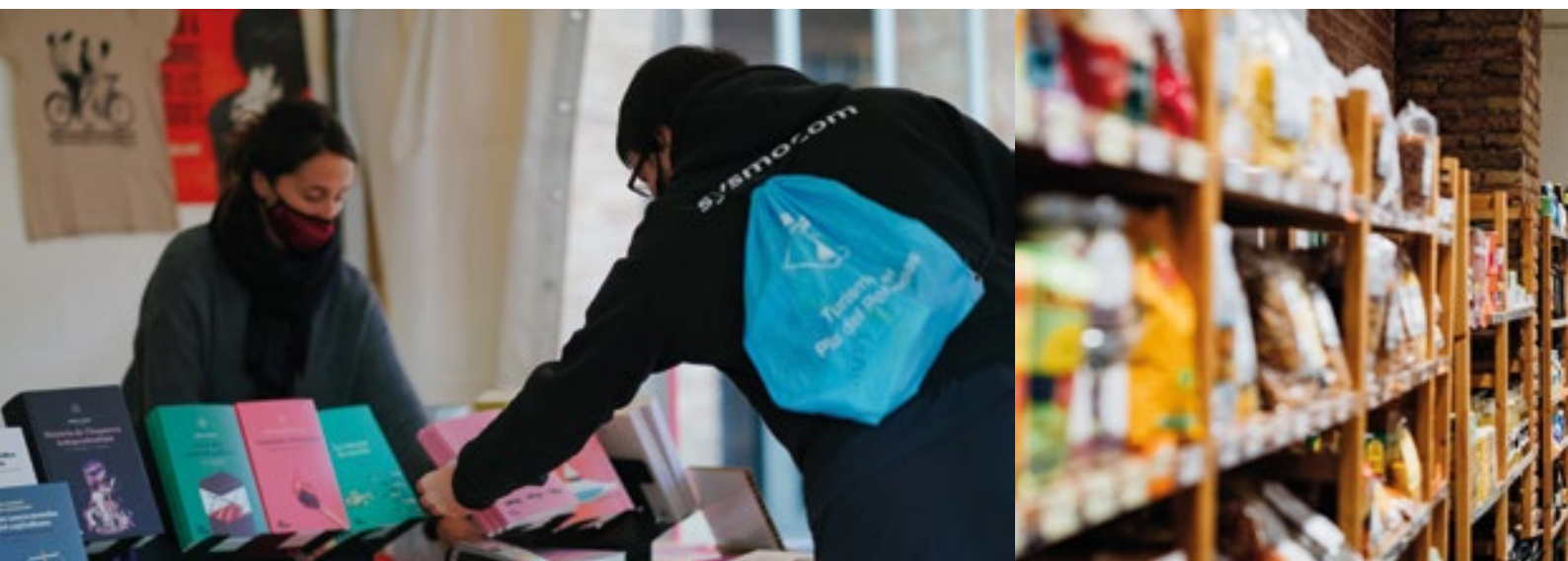
El temps s'ha convertit en el nostre bé més preuat i un dels que justifica que mengem ràpid i malament, que optem per l'opció més còmoda o pel més barat o que agafem el camí més curt. El consum conscient, en canvi, proposa anar pel camí més bonic, encara que triguem una mica més fent les coses, encara que agafem una opció no tan còmoda però millor per als altres,

per al planeta i, en definitiva, per a la nostra felicitat. No deixa de ser una expressió de la vida conscient, és a dir, viure sent conscient que cada decisió que prenem, cada nou hàbit que integrem, té unes conseqüències per a tu i per al teu entorn. En paraules del papa Francesc:

*«La consciència de la gravetat de la crisi cultural i ecològica necessita traduir-se en nous hàbits. Molts saben que el progrés actual i la mera acumulació d'objectes o plaers no basten per a donar sentit i goig al cor humà, però no se senten capaços de renunciar al que el mercat els ofereix.»
Laudato si', 209*

En el taller en què uns militants d'ACO vam compartir experiències de consum conscient aquesta Setmana Santa, van sortir les dificultats més habituals amb què ens trobem. La tendència natural que tenim d'acumular coses que no necessitem o ja has fet servir (llibres, DVD), el temps extra que es necessita per a anar a comprar amb carmanyola, la incomprensió que et trobes quan intentes prioritzar el regal conjunt o el regal no material (temps per compartir, una entrada a un espectacle o la inscripció a una ONG, per exemple). La dificultat de saber on han estat fabricades algunes peces de roba, dificultat de trobar producte de proximitat en tot el procés de producció o que paguin un sou digne als seus treballadors.

COHERÈNCIA ENTRE CONSUM I VALORS

Tots vivim amb algun grau de contradicció. Com el cas d'una àvia del grup que tot i portar una vida austera, reciclar i comprar roba de segona mà (Engrunes), reconeixia que li costa molt fer un únic regal a la seva neta compartit amb d'altra gent. Com el cas d'un pare de filles adolescents que compren per internet la roba que està de moda com element clau

per construir la seva personalitat. Un altre pare que reconeix la dificultat que suposa l'alimentació ecològica quan tens una filla celíaca. Es va parlar també de potenciar el cooperativisme, d'energia verda, de banca ètica, de la necessitat de reparar els aparells que s'espantllen sempre que no valgui més que comprar-ne un de nou o com d'aconsellable pot ser informar-se a través de diferents mitjans de comunicació de cara a una informació plural.

Totes les persones presents al taller constàvem la dificultat de buscar la coherència entre el nostre consum i els valors que defensem. Coincidíem que el consum conscient té pros i contres, però que és l'únic camí per a deixar als nostres fills i filles un món més sostenible i més humà. En aquest camí uns poden estar més avançats que d'altres, uns poden treballar més una branca de consum i d'altres una altra, però l'important és no deixar de

caminar. Una cosa porta a l'altra i sembla que no s'acaba mai, però quan t'hi vas posant, un dia t'atures, mires enrere i veus amb alegria i satisfacció que realment sí que has avançat. Avui llençar un paper al contenidor blau és un acte pràcticament inconscient, però ¿qui se'n recorda de la mandra que feia fa uns quants anys separar les escombraries i buscar espai a casa per posar dos o tres contenidors diferents?

Cada nou hàbit que integrem té unes conseqüències per a tu i per al teu entorn

Cal seguir caminant a poc a poc cap a la coherència personal, sabent que som molts que anem en la mateixa direcció i gaudint de les petites satisfaccions que dona cada nova rutina o cada nova decisió conscient. D'iniciatives, n'hi ha moltíssimes (a *opcions.org* en pots trobar unes quantes), però no ens enganyem, la primera i més important consisteix a consumir menys. Com podeu llegir a la revista *Opcions*, «reduir el

La Natura és un regal
que Déu ha posat a les
nostres mans i l'hem de
retornar als nostres fills
i filles millorada

nostre consum és la mesura més eficaç perquè el nostre dia a dia tingui menys impacte ambiental i, alhora, reduir els malestars i les injustícies associades a la societat del consum». També teniu altres iniciatives a la plana web *jotrio.cat* de la Generalitat de Catalunya, on ens recorden que com a consumidors i consumidores «tenim poder per a transformar el món a través del nostre consum quotidià, i també la responsabilitat d'exigir que les grans empreses i els governs assumeixin compromisos socials i ambientals».

Les petites cooperatives de consum responsable continuen sent el motor del canvi

Un indicador indirecte del poder que tenim com a consumidors amb valors és que algunes cadenes de supermercats ja comencen a oferir productes ecològics, de proximitat o inclús de comerç just. Amb tot, les petites cooperatives de consum

responsable continuen sent el motor del canvi, i a Catalunya ja fa més de trenta anys que funciona aquest model. Segur que tens a prop alguna opció que potser no coneixes (aquí en tens un llistat: etselquemenges.cat/cooperatives).

Per avançar en el camí del consum conscient és molt important no anar sols

AVANÇAR EN COMUNITAT CAP AL CONSUM CONSCIENT

Una de les conclusions més importants del taller de l'ACO va ser que per avançar en el camí del consum conscient és molt important no anar sols. No és mai fàcil canviar una rutina, però si saps que hi ha més gent que està fent el mateix intent i que n'hi ha d'altres que ho han aconseguit, segur que no costa tant. Jesús va enviar els apòstols a evangelitzar de dos en dos i sembla que van aconseguir que el seu missatge perduri en el temps. El papa Francesc ens crida a fer el camí

sinodal junts i també ens crida a la conversió ecològica global:

*«En realitat els qui frueixen més i viuen millor cada moment són els qui deixen de picotejar aquí i allà, buscant sempre el que no tenen, i experimenten el que és valorar cada persona i cada cosa, aprenen a prendre contacte i saben gaudir amb les coses més senzilles. [...] Es pot necessitar poc i viure molt.»
Laudato Si', 223]*

D'iniciatives, n'hi ha moltíssimes, però la primera i més important consisteix a consumir menys

Seguim caminant, doncs, en l'austeritat, la senzillesa i el respecte. Seguim caminant sabent que hi ha coses que no es compren amb diners, com la tranquil·litat de consciència de saber que has fet el que has pogut per deixar el món millor de com l'has trobat. Valorar coses com el sabor únic d'un menjar fet a foc lent i amb afecte, o l'estima cap a les persones amb qui ens hem relacionat. Si ens sabem organitzar el temps, no hi ha compromisos inassolibles. La Natura és un regal que Déu ha posat a les nostres mans i l'hem de retornar als nostres fills i filles millorada. Escollir el camí més bonic en comptes del més curt, pot enriquir la teva vida i la dels qui vindran. Com deia Albert Camus: «En realitat ningú no pot morir en pau si no ha fet tot el possible perquè d'altres visquin.» Seguim caminant, doncs, però fem-ho junts perquè tots i totes estem cridats a col·laborar!

SUBSCRIU-TE A SALILLUM

Busquem, amb humilitat, contribuir a il·luminar el món del treball i la vida, amb la mirada que Jesús proposa: humanitzant i estimant, comproment-nos amb els pobres i en situacions que ens envolten.

Salillum es publica gràcies a la col·laboració desinteressada de diverses persones que s'ocupen de redactar i corregir textos, il·lustrar i fotografiar. Els costos corresponen a la impressió i enviament.

Rebràs dues revistes a l'any

Ajudaràs a anunciar el missatge de Jesús en el món del treball

SUBSCRIPCIÓ ANUAL (2 NÚMEROS A L'ANY) /SUBSCRIU-T'HI ARA

Per a enviaments de **més d'un exemplar** o a l'**estranger**, contacta amb nosaltres

Nom	FORMES DE PAGAMENT (tria'n una)	
Cognoms	☐ > Domiciliació bancària	
NIF	Nom del titular	
Adreça	Adreça del titular	
Població	Codi postal	Banc / Caixa Localitat
Telèfon	Mòbil	Sucursal Carrer i número
Correu electrònic	Feu el favor de pagar els rebuts que Acció Catòlica Obrera presenti al meu compte / llibreta	
☐ Reduïda 8€ any	☐ Real 10€ any	☐ Suport 15€ any
Envia aquesta sol·licitud a Acció Catòlica Obrera, C/ Tapioles 10 2n, 08004 Barcelona o escanejant-la per email a acocatalunya@gmail.com		
<small>Les dades personals que ens facilites seran incorporades a un fitxer de dades registrat a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, titularitat d'Acció Catòlica Obrera (ACO) i mantingut sota la seva responsabilitat per a enviament d'informació de l'ACO i ús administratiu i estadístic. Pots exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició dirigint-te a l'ACO, C/ Tapioles 10 2n, 08004 Barcelona, o acocatalunya@gmail.com, adjuntant fotocòpia del teu DNI o document identificatiu equivalent.</small>		
☐ Si no vols rebre informació de l'ACO, marca la següent casella:		
Codi compte		☐ > Xec nominatiu
ES		Xec nominatiu a nom d'Acció Catòlica Obrera
		☐ > Ingrés via transferència
		Si decideixes fer el teu abonament per transferència envia'ns una còpia de l'operació. Compte: Triodos Bank ES 75 1491 0001 2920 0698 4526

Ser casada

Les zones rurals de Níger i Nigèria tenen les taxes més elevades al món de matrimoni infantil. Les nenes de famílies amb menys recursos econòmics són les més exposades a aquesta pràctica amb fins econòmics.

Per a Juan Carlos Tomasi (Madrid, 1959), periodista, fotògraf i productor multimèdia, la guerra dels Balcanes del 1992 marca un punt d'inflexió en canviar la seva dedicació del periodisme esportiu a enfocar-se en les conseqüències dels conflictes, els refugiatats, la denúncia

social... Com a membre de Metges sense Fronteres ha estat testimoni de la meitat dels 50 anys d'acció humanitària d'aquesta ONG. Un recull del seu treball sensible es troba al llibre La memòria del olvido, que es pot adquirir al web blume.net